

IIN KUNNAN OPETUS- JA VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Sisällys

1. Iin kunnan strategia ja visio varhaiskasvatuksessa	1
2. Varhaiskasvatuksen pilarit	2
2.1. Lapset puheeksi –menetelmä.....	3
2.2. Arjen turvaa	5
2.3. Kestävä kehitys.....	8
2.4. Luovuus	10
3. Iin opetus- ja varhaiskasvatuksen arvot varhaiskasvatuksessa	11
4. Mitä varhaiskasvatus on?	12
4.1. Varhaiskasvatus	12
4.2. Varhaiskasvatusympäristö.....	13
4.3. Lapsen tunne-elämä ja sosiaalinen kasvu	13
4.4. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma.....	14
5. Iiläisen varhaiskasvatuksen perusta.....	14
6. Varhaiskasvatuspalvelut.....	15
6.1. Varhaiserityiskasvatus	15
6.1.1. Varhaiskasvatuksen kasvun ja oppimisen tuki sekä oppilashuolto	15
6.1.2. Kolmiportaisen tuen järjestäminen	17
7. Varhaiskasvatuksen toteuttaminen.....	21
7.1. Oppimisen ilo	21
7.2. Liikkumisen ilo	22
7.3. Tekemisen ilo (kädentaidot)	23
7.4. Leikin ilo.....	24
7.5. Itseilmaisun ja vuorovaikutuksen ilo (kielen merkitys).....	25
7.6. Musiikin ilo	27
8. Varhaiskasvatuksen orientaatiot eli keskeiset sisällöt.....	28
8.1. Matemaattinen orientaatio	29
8.2. Luonnontieteellinen orientaatio.....	30
8.3. Historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio.....	31
8.4. Esteettinen orientaatio	31
8.5. Eettinen orientaatio.....	31
8.6. Uskonnollis - katsomuksellinen orientaatio	32
9. Kasvatuskumppanuus ja vanhempien osallisuus	32
10. Varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen nivelvaiheet.....	33
11. Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset varhaiskasvatuksessa	33
12. Suunnittelu ja arviointi.....	34
13. Lähteet.....	35
14. Lomakelinkit	36

VASU 2016

JOHDANTO

Lin kunnan varhaiskasvatussuunnitelma perustuu tällä hetkellä vuoden 2005 varhaiskasvatuksen valtakunnallisiin perusteisiin. Tämä on päivitetty versio lin kunnan olemassa olevasta vasusta ja otetaan käyttöön 1.8.2016. Uusien valtakunnallisten varhaiskasvatuksen perusteiden laadinta on alkanut uuden varhaiskasvatuslain (9a § 8.5.2015/580) mukaisesti. Vasutyö jatkuu siten, että VASU2017 otetaan käyttöön 1.8.2017.

Uuden varhaiskasvatuslain ensimmäinen vaihe tuli voimaan 1.8.2015. Lain tavoitteena on lapsen subjektiivinen oikeus suunnitelmalliseen ja tavoitteelliseen kasvatukseen, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Laki korostaa lapsen etua toiminnan järjestämisessä sekä vahvistaa lasten ja vanhempien osallisuutta ja vaikuttamista. Lapselle ja lapsen huoltajille on annettava mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Varhaiskasvatusta järjestettäessä kunta toimii yhteistyössä mm. opetuksen, sosiaalihuollon, lastensuojelun, neuvolatoiminnan ja muiden verkostotahojen kanssa.

Varhaiskasvatussuunnitelmaa on tehty yhteistyössä varhaiskasvatuksen, peruskoulun ja lukion kanssa. Sosiaali- ja terveystieteiden kanssa tehdään yhteistä toimintamallia varhaiskasvatukseen ja opetukseen. Varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteena on edistää varhaiskasvatuksen sisällön ja laadun kehittämistä koko siinä palvelu- ja tukijärjestelmässä, joka on luotu lasten ja perheiden tueksi. Lähtökohtana ovat varhaiskasvatuksen visio, strategia ja pilarit.

Lin kunnan varhaiskasvatussuunnitelma ohjaa sekä kunnallista että yksityistä päiväkotijärjestelmää ja perhepäivähoitoa. Varhaiskasvatus perustuu ajatukseen yhteistyöstä lapsen kasvu- ja kehitysympäristön kanssa. Tämä mahdollistaa turvallisen, eheän ja hyvän lapsen kasvun sekä oppimisen. Keskeistä on huoltajien ja varhaiskasvattajien kasvatuskumppanuus sekä tiivis keskinäinen tiedonvaihto.

1. Iin kunnan strategia ja visio varhaiskasvatuksessa

Linkki Iin kunnan strategiativistelmään:

http://www.i.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/ii/embeds/iwwwstructure/18453_li_2020_kuntastrategia_tiivistelma_19.8.2014_FINAL.pdf

Iin kunnan strategia ja visio määrittävät kunnan kehittämisen suunnat lähivuosina. Iin kunnan visiona on kasvava, viihtyisä ja elinvoimainen sekä luovasti uudistuva kunta. Lissä on ideaa.

Varhaiskasvatuksessa Iin kunnan visio on:

- palveluiden monipuolisuus, laatu ja määrä vastaavat kuntalaisten tarpeita
- lapset ja lapsiperheet kokevat Iin turvalliseksi, yhteisölliseksi ja viihtyisäksi asuinpaikaksi elää ja kasvattaa lasta
- uusien ideoiden kehittäminen. Lapsia kannustetaan ideoimaan ja lasten ideoita otetaan mukaan toimintaan. Lapsia ja huoltajia kannustetaan suunnittelemaan toimintaa.

Varhaiskasvatuksessa Iin kunnan arvot ja toimintaperiaatteet ovat

- kuuntelemme lasta, huoltajaa ja työyhteisömme jäsentä
- otamme huomioon mielipiteet ja ehdotukset tavoitteenamme
 - hyvä arki nyt ja tulevaisuudessa
 - yhteisöllisyys ja osallistuminen/osallistaminen kumppanuudessa asiakkaiden kanssa ja työyhteisössämme
 - siirrämme osaltamme lapsille iiläisyyttä: mm. paikkakuntatuntemusta, kulttuuria, murretta ja luontomme arvostamista
 - luomme lapsille hyvän iiläisen pohjan. Näin autamme lasta tuntemaan itsensä kuuluvaksi iiläiseen yhteisöön. Tästä hänen on turvallista kasvaa ja kehittyä sekä saada hyvät eväät tulevaisuuteen.

Varhaiskasvatuksessa kuntamme keskeiset keinot tarkoittavat:

Vetovoimaisuuden turvaaminen ja viihtyisä asuin- ja elinympäristö:

- Varhaiskasvatuksemme tarjoaa monipuolisia palveluita lapsiperheille
- Li on lapsi- ja perheystävällinen kunta
- Lissä on luonto lähellä, joka mahdollistaa liikkumiseen ja retkeilyyn
- Lissä panostetaan kulttuuriin

Peruspalveluiden turvaaminen:

- Varhaiskasvatus on kunnan tarjoamaa peruspalvelua
- Tarjoamme laadukasta varhaiskasvatusta
- Panostamme yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen
- Panostamme henkilöstön hyvinvointiin ja osaamiseen

Työllisyyden hoito ja osaaminen:

- Huolehdimme työntekijöiden kouluttautumisesta
- Tiimimme toimivat moniammatillisesti
- Varhaiskasvatuksessa tarjoamme nuorille harjoittelu- ja kesätyöpaikkoja
- Tarjoamme yhteistyössä työllistämispalveluiden kanssa mahdollisuuksia työskennellä varhaiskasvatuksessa

Talouden tasapainottaminen:

- Työssämme otamme huomioon kestävän kehityksen periaatteet ja taloudelliset työskentelytavat
- Kasvatustyössä ohjaamme lapsia ottamaan huomioon ko periaatteet

lin kunnan varhaiskasvatussuunnitelma

2. Varhaiskasvatuksen pilarit

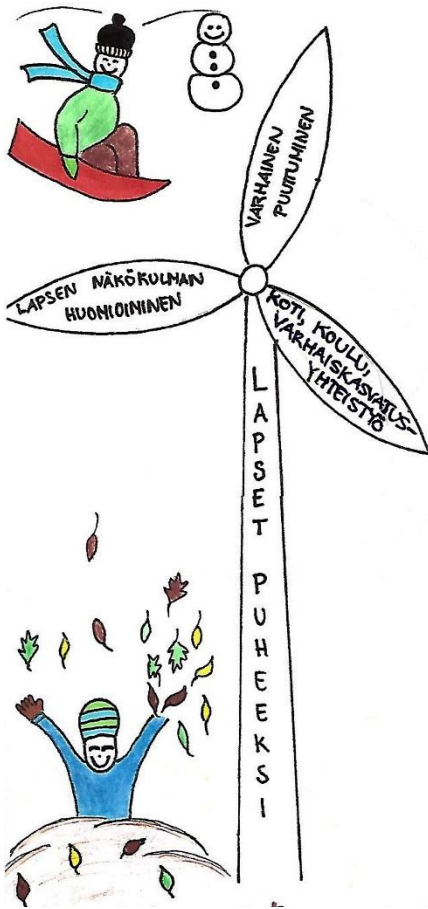
Opetus- ja varhaiskasvatustalouden kokouksen (19.03.2015) § 28 mukaan lukio-, perusopetus-, esiopetus- ja varhaiskasvatussuunnitelmissa on neljä yhteistä pilaria. Nämä pilarit ovat:

1. Lapset puheeksi-menetelmä
2. Arjen turvaa
3. Kestävä kehitys
4. Luovuus

(Pilarit ovat esillä tämän opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelman etukannessa tuulimyllyinä: varressa ovat pilarit ja myllyn lavoissa kyseisen pilarin pääpainotetut osiot. Osiot on valittu opetus- ja varhaiskasvatuksen esimiestiimissä). Pilareita lähestymme tässä kappaleessa varhaiskasvatuksen näkökulmasta.

Pilarit kannattelevat varhaiskasvatuksen toimintaa, joihin arvot nojaavat.

2.1. Lapset puheeksi –menetelmä

Iin kunnan varhaiskasvatussuunnitelma

Lapset puheeksi -keskustelulla kartoitetaan lapsen arjessa olevia lapsen/perheen voimavaroja kotona, vapaa-ajalla ja varhaiskasvatuksessa. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä vanhempien kanssa löytää niitä tekijöitä, jotka tukevat ja vahvistavat lapsen arjen sujumista.

Iin kunnassa on käytössä matalan kynnyksen "Lapset puheeksi"- menetelmä, jonka tavoitteena on lasten psykososiaalinen hyvinvointi ja ongelmien ehkäisy. Iin kunta on allekirjoittanut 9.4.2013 Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisopimuksen, jossa lapset puheeksi menetelmä otetaan osaksi kunnan palveluja.

Linkki lapset puheeksi- menetelmän lokikirjoihin:

<http://www.mielenterveysseura.fi/fi/kirjat/lapset-puheeksi-lokikirjat>

Menetelmää on tarkoitus käyttää Iin kunnassa

- Neuvolassa ensisynnyttäjille ja 2v. lastenneuvolassa
- varhaiskasvatuksessa 3v. ja 6v. esiopetuksessa
- koulussa 2lk, 4lk, 7lk ja 9lk
- sekä elämäntilanteiden muutoksessa esim. muutto toiselle paikkakunnalle tai vakava sairaus perheessä.

lissä Lapset puheeksi pilarin pääpainot ovat kolmessa osiossa:

1. Varhainen puuttuminen

Keskeinen tekijä on varhainen puuttuminen. Sillä pyritään tukemaan ja auttamaan lasta/perhettä ennaltaehkäisevästi. Perheen voimavarat kartoitetaan ja tarvittaessa pohditaan, onko lähipiiriltä mahdollisuutta saada tukea.

2. Koti-varhaiskasvatus-yhteistyö

Yhteistyössä mietitään, miten lapsen ja perheen arkea voidaan tukea, jos jossain kehitysympäristössä havaitaan haavoittuvuuksia.

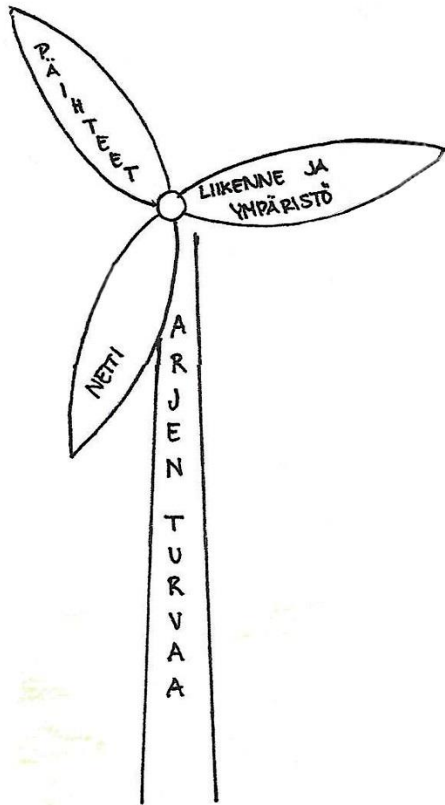
3. Lapsen näkökulman huomioiminen

Lapsen mielipiteet ja näkökulmat otetaan huomioon lapsen iän sekä kehitystason mukaan.

Lapset puheeksi-menetelmä on kaksivaiheinen;

- Lapset puheeksi - keskustelu
 - 1-2 tapaamista (tarvittaessa useamminkin).
 - Voidaan tarjota kaikille lapsiperheille.
 - Tavoitteena on tunnistaa ja tukea lapsen vahvuuksia ja löytää niitä tekijöitä, jotka tukevat lapsen arjen sujumista.
 - Keskustelussa laaditaan toimintasuunnitelma; sovitaan yhdessä, mitä konkreettisia asioita voidaan lapsen tueksi arjessa tehdä (koti, lähipiiri, varhaiskasvatus).
 - Keskustelun päätteeksi sovitaan aikataulu (millä aikataululla toteutetaan keskustelussa sovittuja asioita, esim. kaksi-neljä viikkoa) sekä arvioinnin aikataulu (milloin tarkastellaan, onko sovittuja asioita tehty sekä ovatko sovitut asiat toimineet lapsen arjessa).
 - Tunnistetaan lapsen elämässä olevia vahvuuksia (arjessa normaalisti sujuvia asioita) sekä mahdollisia haavoittuvuuksia (asioita, jotka ovat tai joista voi koitua ongelmia, jos niille ei tehdä mitään). Mikäli keskustelussa nousee esille useita tai suuria haavoittuvuuksia, joiden vuoksi halutaan jatkaa keskustelua, järjestetään neuvonpito.
- Lapset puheeksi – neuvonpito
 - Lapset puheeksi neuvonpitoon kutsutaan mukaan tarvittaessa muita työntekijöitä (veo) ja asiantuntijoita tai esimerkiksi perheen läheisiä aikuisia, joilla on mahdollisuus ja halu tukea kyseessä olevan lapsen arkea. Lapsen mukanaolo kussakin keskustelussa päätetään erikseen tilanteen ja lapsen kehitystason mukaan. Kaikissa keskusteluissa tehdään toimintasuunnitelma.
 - Neuvonpito on toiminnallinen yhteistyömenetelmä, jossa eri toimijat sitoutuvat lapsen arkea tukeviin konkreettisiin toimenpiteisiin. Tarkoituksena on sitoutua käytännöllisiin lasta tukeviin toimenpiteisiin heti neuvonpidon jälkeen.
 - Keskeistä on löytää lapsen pärjäävyyttä tukevia tekijöitä ja pyrkiä vahvistamaan niitä lapsen arjessa erityisesti silloin, kun perheen elämäntilanteessa nousee esiin tuen tarvetta.

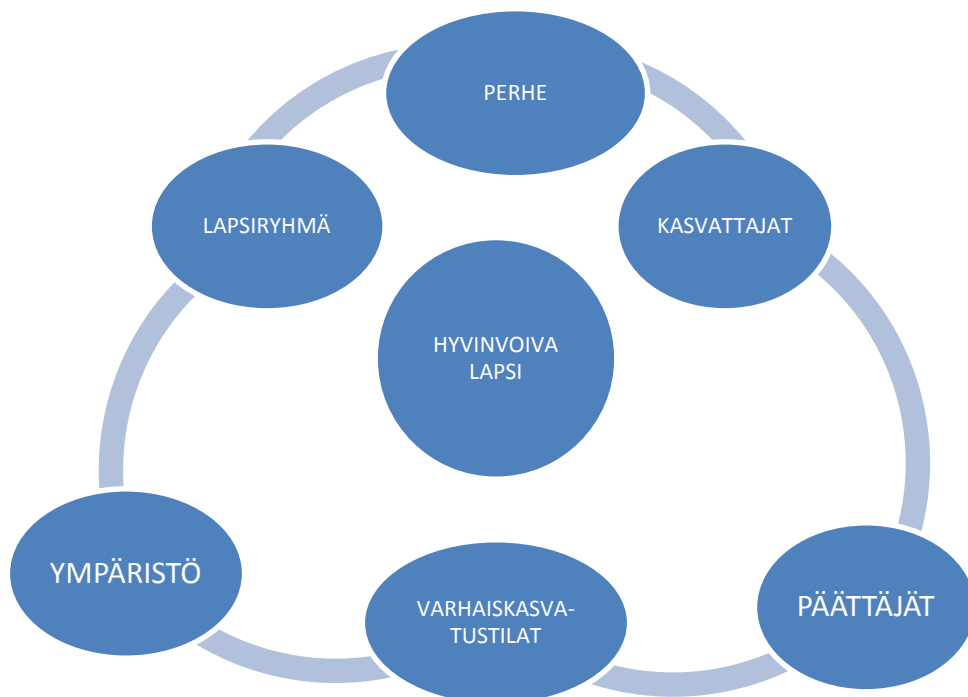
2.2. Arjen turvaa

lin kunnan varhaiskasvatussuunnitelma

Kasvattajat tukevat perheen kasvatusta kumppanuudessa heidän kanssaan. Mm. lapsen vasu-keskustelut ja Lapset puheeksi -menetelmä ovat työkaluja lapsen turvalliselle arjelle.

Kaiken keskiössä on lapsi:

lin kunnan varhaiskasvatussuunnitelma

Lapsen hyvinvointi on avainasemassa. Varhaiskasvatuksen arjessa lapselle turvataan hyvä kasvu, ohjaus ja opetus. Arjessa kiinnitetään huomio:

1. fyysiseen,
2. psyykkiseen ja
3. sosiaaliseen turvallisuuteen.

Pääpaino on erilaisten häiriöiden korjaamisesta niiden ennaltaehkäisyyn. Jotta turvallinen arki toimii, tarvitsee lapsi siihen toisia ihmisiä ympärilleen. Hän tarvitsee lapsia ja aikuisia, joiden kanssa voi olla päivittäin hyvässä, luotettavassa vuorovaikutuksessa. Lapselle on tärkeää sopiva ympäristö sekä hyväksyvä ilmapiiri, jossa hänen osallisuuttaan tuetaan. Lapselle taataan kaikkien tunteiden turvallinen kokeminen. Tavoite on myös lapsen tulevaisuudessa: varhaislapsuudesta esioppilaaksi, koululaiseksi, hyvään nuoruuteen ja turvalliseen, itsenäiseen aikuisuuteen.

TURVALLISUUDEN KOLME ALUETTA

FYYSINEN

Koskemattomuus.

Asianmukaiset ja lapselle sopivat tilat (mm. aidatut piha-alueet).

Alle 3-vuotiailla pääpaino on hoivassa, sylissä, lämmössä ja herkkydessä.

Aikuisen läheisyys, turva ja ohjaus ovat tärkeitä.

Kolmivuotiaista kuusivuotiaisiin pääpaino vähitellen siirtyy ohjaukseen ja opetukseen.

PSYKKINEN

Sujuvat nivelvaiheet; lapsi kannatellaan siirtymään kotoa -> varhaiskasvatukseen -> esiopetukseen -> perusopetukseen.

Perheellä on tarvitsemansa palvelumuoto, kasvatuskumppanuus ja verkosto (mm. neuvola, terapeutit, perhepalvelut).

Lapsi hyväksytään omana itsenään. Lasta kehutaan aina, kun siihen on vähänkään aihetta.

Hän on yksi toimiva jäsen positiivisessa ja kannustavassa ryhmässä.

Lapsella on säännöllinen päivärytmi.

SOSIAALINEN

Ryhmän hyvä dynamiikka ja vuorovaikutus edesauttavat lapsen sosiaalista turvallisuutta.

Lapsi tarvitsee turvalliset ja hyväksyvät ihmissuhteet.

Kiusaaminen ennaltaehkäistään, havaitaan ja siihen puututaan.

Lapsi pystyy kokemaan ja näyttämään kaikki tunteensa.

lin kunnan varhaiskasvatussuunnitelma

Arjen turvaa -pilarissa pääpaino on kolmessa osiossa;

1. Liikenne ja ympäristö

Liikenneturvallisuus on yksi kasvatuskumppanuuden asioita. Pieni lapsi ei vielä pysty hahmottamaan liikennettä ja ympäristöään. Hoitopaikassa on sovitut säännöt, miten lasten kanssa liikenteessä kuljetaan. Liikenteestä opetetaan yksi asia kerrallaan. Jo opittuja asioita kerrataan, esim. lähialueen retkillä. Liikennekasvatusta voi toteuttaa leikkitilanteissa, peleissä, retkillä yms.

Hoitohenkilökunta juttelee lapsen turvallisesta kulkemisesta/kuljettamisesta hoitopaikkaan huoltajien kanssa.

0-4-vuotiaat kulkevat aina aikuisen kanssa. Opetuksessa on tärkeä neuvoa liikenteen ja leikkipaikkojen ero. Heille opetetaan heijastimen käyttö. Samalla havainnollistetaan ero näkyvyydessä, jos heijastinta ei olekaan.

4-5-vuotiaille voi perustella jo miksi mitäkin liikenteessä tehdään. Liikennesäännöt ja liikennemerkit opetellaan yhdessä.

5-6-vuotiaat hahmottavat syy-seuraussuhteet. Heille on hyväksi harjoittelu liikenteessä. Vastuu on aina aikuisella: lapsi ei tässä iässä vielä pysty tekemään valintoja itsenäisesti ja turvallisesti. Nyt on hoitohenkilökunnan hyvä vinkata huoltajille, että lapsi voi alkaa opetella pyöräilyä apupyörillä.

Linkki lin kunnan liikenneturvallisuuksivustoihin:

Sinä teet suojatien-linkki:

http://www.ii.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/ii/embeds/iwwstructure/20049_Airaksinen_N_oora_Sina_teet_suojatien.pdf

Tarkkaamattomuus liikenteessä

http://www.ii.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/ii/embeds/iwwstructure/20046_Heltimo_Juha_Tarkkaamattomuus_kampanja.pdf

Liikenneturva: Mikä muuttui jalkakäytävillä ja pyöräteillä 1.1.2016

http://www.ii.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/ii/embeds/iwwstructure/20050_kokouskalvot_liikenneturva1_kevytajoneuvo-1.pdf

2. Pääteet

Lapsen huoltajien ja läheisten päihteiden käyttö voi olla lasta vahingoittavaa. Lapsen tuen tarve pitää selvittää. Hänellä voi olla suojaavia tekijöitä: sisaruksia, kavereita tai harrastuksia. Lapsi on auttamisen kohde. Vanhempia voi ohjata ottamaan yhteyttä päihdetyöntekijään. Lapsen hätä, ongelmat tai mahdolliset riskit ovat puuttumistilanteessa korostettavia asioita.

Jos huoli on herännyt, otetaan aina yhteyttä sosiaalihuoltoon tai päivystykseen. Mahdollinen yhteistyö huoltajien, hoitopaikan ja sosiaalihuollon/lastensuojelun kanssa alkaa.

Lasta ei koskaan luovuteta päihtyneelle.

Huolen aiheet/selvityksen tarve:

LAPSI	HUOLTAJA
Siisteydessä puutteita. Lapsi jatkuvasti nälkäinen Varusteet eivät ole kunnossa. Lapsi väsynyt/masentunut. Hän huolehtii läheisistään. Käytös muuttuu (mm. raivoa, keskittymättömyyttä, takertumista). Leikkeihin tulee alkoholin korostamista, humalaisen matkintaa, riitelyä ja väkivaltaa.	On humaltunut lasta tuodessa/hakiessa. Soittaa/tulee hoitopaikkaan päihtyneenä. Soittaa työntekijälle häiritseviä puheluita tämän vapaa-aikana. Käyttäytyy häiritsevästi tai uhkaavasti. Lapsen hoitoon tuonti epäsäännöllistä, sovittujen asioiden/tapaamisten unohtamista. Vanhempi (jolla ei alkoholiongelmaa) on lasta tuodessaan/hakiessaan selvästi ahdistunut/huolestunut. Vieras henkilö tuo/hakee lasta ilmoittamatta.

lin kunnan varhaiskasvatussuunnitelma

3. Netti

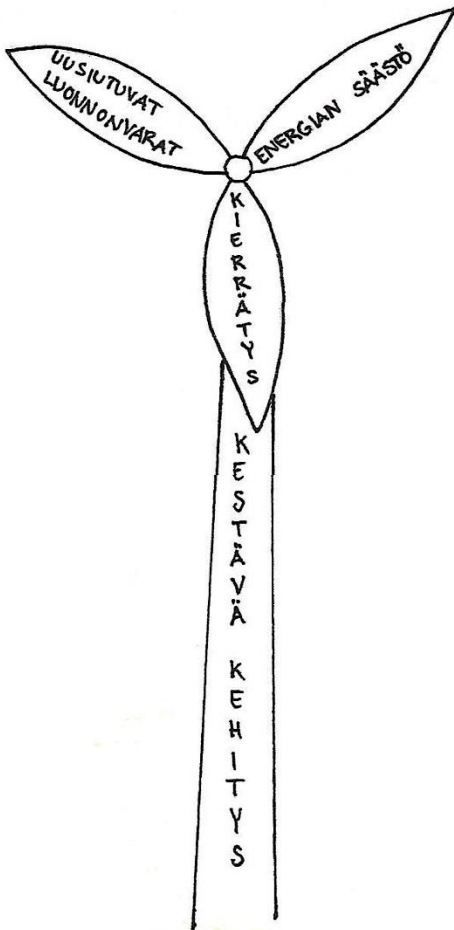
Netti-osiossa käsitellään mediakasvatusta. Suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon lapsen yksilöllisyys (mm. kehitys). Lapsen taidot kehittyvät omaan tahtiinsa. Ensimmäiseksi lapsi oppii eri välineiden teknisen hallinnan. Sekä sosiaaliset taidot että tunteiden hallitseminen kehittyvät myöhemmin.

Pienellä lapsella puuttuu taito erottaa taru ja tosi toisistaan, esim. mainosten käsittäminen. Tästä johtuen lapsella on rajallinen kyky tulkita mediaa. Mediakasvatuksessa tuetaan lapsen tarpeita; vuorovaikutusta, osallistumista, tekemisen iloa ja oikeutta tiedon saantiin. Median tultua lapsen maailmaan, on aikuisten asia huolehtia, että lapsella on aikaa ja sopiva ympäristö myös perinteiselle leikille. Lapsen median käytössä vastuu on aina aikuisella.

Linkki mediakasvatuksen sivustoon:

http://www.opinkirjo.fi/easydata/customers/opinkirjo/files/materiaalit/mediakasvatus_varhaiskasvatuksessa_verkkoversio.pdf

2.3. Kestävä kehitys

lin kunnan varhaiskasvatussuunnitelma

Ekologisessa, taloudellisessa, sosiaalisessa ja kulttuurisessa kehityksessä

- opetetaan arvostamaan elämää, suojelemaan luontoa, kasvatetaan vastuullisuuteen
- kasvatetaan taloudelliseen ajatteluun ja toimintaan
- tuetaan osallisuutta yhteisöllisyyteen, yhdessä toimimiseen, ehkäistään syrjäytymistä
- otetaan huomioon mm. solidaarisuus, kotouttaminen, aineeton perintö ja sen vaaliminen (mm. Kalevala), runous, taide ja sukupolvien välinen vuorovaikutus.

Tavoite on kestävä kehityksen käytäntöjen vakiinnuttaminen. Lapsi oppii varhaiskasvatuksessa ympäristövastuulliseksi toimijaksi. Hän sisäistää toimintansa vastuun ja kestävä kehityksen arvon siten, että myös nuorena ja aikuisena kykenee kestävä kehityksen kokonaisvaltaiseksi vastuulliseksi toimijaksi.

Kestävä kehityksen pilarin pääpainot ovat kolmessa osiossa:

1. Energian säästö

Lapsi oivaltaa ja osaa oman tasonsa mukaisesti aikuisen ohjaamana kiinnittää huomiota omaan sekä ympäristönsä ihmisten energian käyttöön. Pienimpien lasten kohdalla pääpaino on, että kasvattaja kiinnittää lapsen huomion mm. veden kulutukseen ja valojen käyttöön. On tärkeää, että lasta kehdutaan, kun hän huomaa säädellä kulutustaan. Kestävä asenne nuoruuteen ja aikuisuuteen saavutetaan positiivisen palautteen ja kehujen avulla.

Linkki energia-aiheeseen sivustoon:

http://www.motiva.fi/julkinen_sektori/koulut_ja_oppilaitokset/energia-aiheiset_opetusmateriaalit

2. Kierrätys

Varhaiskasvatuksessa voidaan kiinnittää kierrätykseen huomiota monin tavoin. Kierrätys voidaan ottaa esille mm. leikeissä, askarteluissa ja käytännössä esim. seuraavilla tavoilla

- jätteiden kierrätys (erilliset, nimetyt kierrätysastiat)
- materiaalin kierrätys (esim. askarteluissa hyödyntäminen)
- kierrätyspisteisiin tutustuminen
- hyvän kierrätys (sosiaalinen taito) (mm. yhdessä lapsen kanssa havainnoimalla toisen hyvä mieli eri tilanteissa).

Linkki kierrätyskasvatussivustoon:

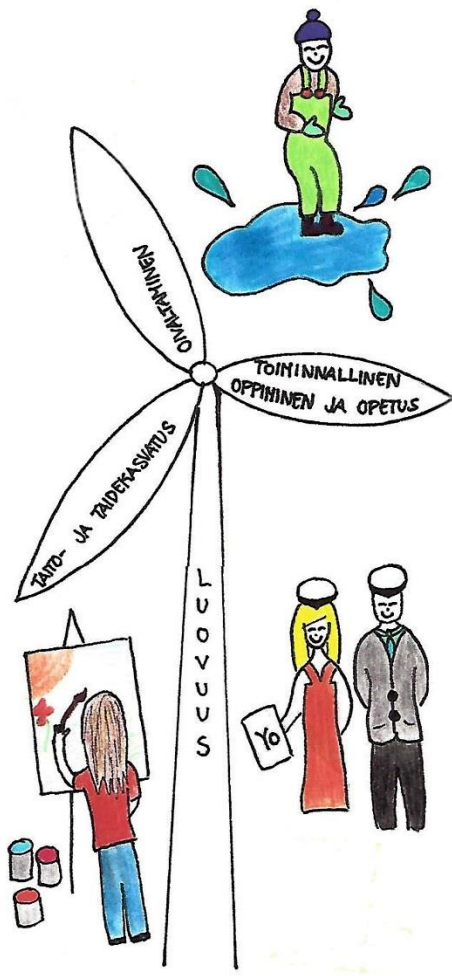
<https://kierratyskasvatus.wordpress.com/opetustuokio-3/>

3. Uusiutuvat luonnonvarat

Varhaiskasvatuksessa uusiutuviin luonnonvaroista voidaan

- keskustella ja pohtia lapsen kanssa, mitä ovat uusiutuvat luonnonvarat
- tutkia konkreettisesti eri asioita (mm. vesi, sähkö)
- opetella säästävää käyttöä -> näin opetellaan taitoja aikuisuuteen sekä opitaan omat valinnat ja niiden merkitykset
- tutustua kirjallisuuteen
- opetella luonnon kunnioittamista
- retkeillä tutustua uusiutuviin luonnonvaroihin ja pohtia niiden käyttöä.

2.4. Luovuus

lin kunnan varhaiskasvatussuunnitelma

"Luovuus on keksimistä, kokeilua, kasvua, riskien ottamista, sääntöjen rikkomista, virheiden tekemistä ja hauskan pitoa" (Mary Lou Cook).

Luovuus näkyy kaikessa, mitä lapsi tekee. Varhaiskasvatuksessa lasta kannustetaan ja ohjataan luovuuteen.

Lapset ovat luovia, kun heille annetaan siihen mahdollisuus. He käyttävät leikkinsä eväinä elettyä elämäänsä ja kokemuksiaan. Leikissään lapset hassuttelevat, jäljittelevät, pohtivat ja keksivät uutta. Kasvattajan tulee antaa leikkiville lapsille vapautta, aikaa ja tilaa sekä järjestää leikkimis- ja oppimisympäristö lapsen kasvua sekä oppimista tukevaksi.

Luovuuden pilarin pääpainot ovat kolmessa osiossa:

1. Oivaltaminen

Lapsi oppii ja oivaltaa asioita leikin kautta. Oivaltamista tuetaan kannustamalla omatoimisuuteen ja antamalla lapselle aikaa omatoimiseen ajatteluun. Lasta ohjataan ratkaisemaan asiat omalla tavallaan. Lapsen annetaan oivaltaa ns. tavallisia arjen asioita.

2. Toiminnallinen oppiminen ja opetus

Toiminnallisella oppimisella tarkoitetaan lapsen osallistumista ja kokemuksellisuutta sekä osallistujien välistä vuorovaikutusta. Toiminnalliset menetelmät voivat olla mm. leikkejä, ryhmätöitä, tutkimista tai draamaa.

Toiminnallinen oppiminen ja kasvatusta sekä opetus ohjaavat lasta luovaan suuntaan. Lapsi osallistuu luovaan toimintaan aktiivisesti omien kykyjensä ja taitojensa mukaan.

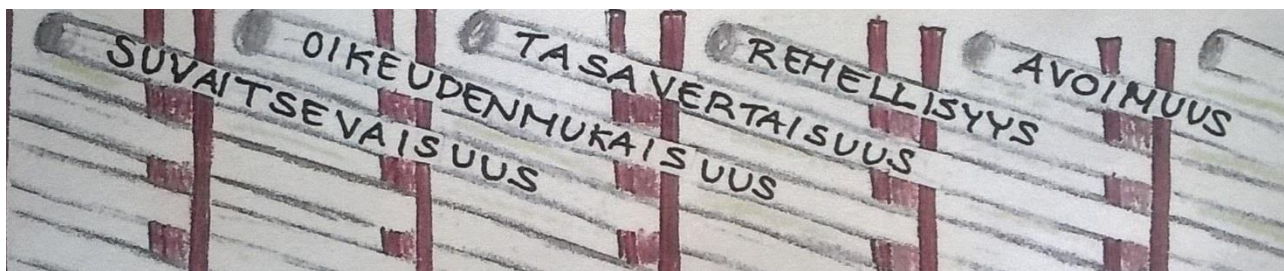
3. Taito- ja taidekasvatusta

Taide- ja taitoaineissa lapsi saa aineksia sekä virikkeitä taidoilleen, tunne-elämälleen ja asenteilleen. Taideaineissa nousee esiin lapsen luovuus, mielikuvitus sekä uuden luominen. Taitoaineissa harjoitellaan taitoja, joista on elämässä hyötyä.

Taito- ja taidekasvatusta (mm. kädentaidot, draama) kulkevat varhaiskasvatusta suunnitelmissa ja toteutuksissa mukana koko varhaiskasvatusta ajan.

3. Iin opetus- ja varhaiskasvatusta arvot varhaiskasvatusta

Nämä arvot on saatu varhaiskasvatusta, perusopetuksen ja lukion huoltajille tehdyn kyselyn perusteella. Arvot ovat esillä myös etukannessa.

Arvot ohjaavat toimintaamme:

Suvaitsevaisuus:

- hyväksymme erilaisuuden
- ohjaamme lasta tutustumaan erilaisiin ihmisiin ja kulttuureihin
- kunnioitamme toisiaamme.

Oikeudenmukaisuus

- voimme toiselle sallia/ tehdä hänen hyväkseen sen saman, minkä yhdelle sallimme/ teemme hänen hyväkseen, jos tilanne heidän kohdallaan on sama.

Tasavertaisuus

- kohtelemme lasta, huoltajaa ja työyhteisömme jäsentä tasavertaisesti (vastuut, velvollisuudet ja oikeudet)

Rehellisyys

- toimimme rehellisesti
- opetamme lapselle hänen kehitystasonsa mukaan rehellisyyttä mm. erilaisissa arjen tilanteissa, leikeissä, vuorovaikutuksissa/kohtaamisissa, saduissa ja peleissä
- ohjaamme lasta erottamaan rehellisyyden ja epärehellisyyden toisistaan.

Avoimuus

- toimintamme on perusteltua, avointa ja läpinäkyvää
- ohjaamme lasta hänen kehitystasonsa mukaan perustelevaan mielipiteensä/tekonsa
- ohjaamme häntä kuuntelemaan toisen perustelut ja vuorovaikutuksessa/kohtaamisessa olemaan luonteva, itseensä luottava, itseään puolustamaan kykenevä ja toista arvostava.

4. Mitä varhaiskasvatus on?

4.1. Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on lapsen eri elämänvaiheissa tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta. Tavoitteena on hyvinvoiva ja osallistuva lapsi. Varhaiskasvatuksessa edistetään lapsen tervettä kasvua, kehitystä ja oppimista. Jokaisen lapsen yksilöllisyyttä kunnioitetaan. Lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksessa edistävät mahdollisimman pysyvät ja turvalliset ihmissuhteet. Huoltajilla on lastensa ensisijainen kasvatusvastuu, jota varhaiskasvatuspalvelut tukevat.

Varhaiskasvatus koostuu opetuksen, kasvatuksen ja hoidon kokonaisuudesta. Se on suunnitelmallista ja tavoitteellista vuorovaikutusta, jossa lapsen leikki on keskeisessä asemassa.

Lapset leikkivät, liikkuvat, tutkivat, etsivät ja löytävät. Kasvattajan tehtävä on luoda ympäristö ja ilmapiiri, joka on lapselle sekä turvallinen että innostava. Lapsella on oikeus iloon sekä itsensä toteuttamiseen.

Suomalaisen varhaiskasvatuksen arvopohja perustuu keskeisiin kansainvälisiin lapsen oikeuksia määritteleviin sopimuksiin, säädöksiin ja muihin ohjaaviin asiakirjoihin.

Lasten oikeuksia ovat mm.

- syrjintäkielto ja lasten tasa-arvoinen kohtelu
- lapsen etu
- lapsen oikeus elämään ja täysipainoiseen kehitykseen
- lapsen mielipiteen huomioonottaminen

Varhaiskasvatuksessa on oleellista lasten, huoltajien ja henkilöstön vuorovaikutus sekä kumppanuus. Varhaiskasvatus toteutetaan yhteistyössä perheitä palvelevien verkostojen kanssa. Verkostoon voi kuulua mm. sosiaali-, terveys- ja opetuspalvelut sekä seurakunta. Lastensuojelulain

uudistus on tullut voimaan vuoden 2015 alussa. Keskeisenä tavoitteena on varhainen puuttuminen ongelmatilanteissa. Lapsella on tarvittaessa oikeus tukeen niin fyysisten, taidollisten, tunne-elämän kuin sosiaalisten taitojen osalta.

Varhaiskasvatukseen kuuluva esiopetus muodostaa lapsen kehityksen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Varhaiskasvatushenkilöstö muodostaa moniammatillisen kasvattajayhteisön. Toiminta perustuu kansainvälisiin, valtakunnallisiin ja kunnallisiin asiakirjoihin sekä yhteisesti sovittuihin arvoihin ja toimintatapoihin.

Linkkejä varhaiskasvatuksen lakeihin:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/lainsaadanto/varhaiskasvatus

4.2. Varhaiskasvatusympäristö

Lapsella tulee olla turvallinen sisä- ja ulkoiluympäristö, jossa hänellä on ikätasoaan vastaavat leikki- ja toimintavälineet. Säännöllisillä kiinteistökiertoilla valvotaan kiinteistöjen ja ulkotilojen kuntoa. Henkilökunnalle järjestetään säännöllisesti erilaisia koulutuksia, kuten ensiapukoulutus. Varhaiskasvatuksessa on käytössä pelastus- ja työturvallisuussuunnitelmat. Vuosittain yksiköihin tehdään uhka-arvio ja riskien kartoitus. Lapsille sekä henkilökunnalle järjestetään palo- ja pelastusharjoitukset säännöllisesti. Yksiköissä on ensiapuvälineet.

Tietoturvallisuusmääräykset koskevat myös varhaiskasvatusta. Henkilökunnalla on selkeät toimintaohjeet ongelma- ja kriisitilanteita varten. Henkilökunta tietää, miten toimia, jos lasta tulee hakemaan esim. alaikäinen, tuntematon tai päihtynyt henkilö tai lasta ei tulla hakemaan.

Varhaiskasvatusyksiköissä on lain ja asetusten mukaisesti koulutettua henkilökuntaa riittävästi lapsimäärään nähden. Näin taataan lasten turvallisuus varhaiskasvatuksessa. Mahdollisimman pysyvät ihmissuhteet tuovat lapselle turvaa ja luottamusta. Vanhempien ja henkilökunnan välinen luottamus sekä yhteinen halu sitoutua lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseen luovat lapselle turvallisen elinympäristön. Lin kunnan varhaiskasvatuksessa puututaan kiusaamiseen ja ennaltaehkäistään sitä.

Linkki lin kunnan kiusaamista ehkäisevä malli-kaavioon:

<http://www.oulunkaari.org/ii/kokous/20161717-2-1.PDF>

4.3. Lapsen tunne-elämä ja sosiaalinen kasvu

Turvalliset ihmissuhteet ovat hyvän oppimisen ja myönteisen oppimisasenteen perusta.

Kasvattaja kuuntelee lasta ja antaa lapselle mahdollisuuksia osallistua suunnitteluun, tehdä aloitteita, valita toimintojaan, tutkia, tehdä johtopäätöksiä, ilmaista ajatuksiaan sekä arvioida toimintaansa. Kasvattajien tehtävänä on huolehtia lapsen henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistämisestä hänen yksilöllisyyttä kunnioittaen.

Lapsi oppii ottamaan muita huomioon, välittämään toisista, suhtautumaan myönteisesti itseensä, toisiin ihmisiin ja erilaisiin kulttuureihin sekä ympäristöihin silloin, kun kasvattaja vahvistaa hänen

hyviä käyttäytymismuotoja sekä toimintatapoja. Kasvattaja tukee lapsen asteittaista itsenäistymistä. Tämän tuen avulla lapsi edellytystensä mukaisesti kykenee huolehtimaan itsestään ja läheisistään sekä tekemään elämäänsä koskevia päätöksiä ja valintoja.

Toimintakulttuuri tukee avointa vuorovaikutusta lasten kesken, lasten ja henkilöstön välillä sekä aikuisten keskuudessa. Keskinäinen kunnioitus, huolenpito ja välittämisen asenne toisia ja ympäristöä kohtaan näkyvät toiminnassa. Lapsia rohkaistaan ja ohjataan tunnistamaan, ilmaisemaan ja säätelemään erilaisia tunteita. Lapsia ohjataan toimimaan toiset huomioon ottaen erilaisissa ristiriitatilanteissa.

Linkki lastenpsykiatri Jukka Mäkelän artikkeliin:

<http://www.vau.fi/Perhe/Vanhemmuus/Jaa-lapsen-ilo---ehkaiset-mielenterveysongelmia/>

4.4. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatus toteutuu kokonaisuutena, jossa opetus, kasvatus ja hoito nivoutuvat toisiinsa. Jokaiselle varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle laaditaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (vasu) laaditaan kasvatuskumppanuudessa huoltajien ja varhaiskasvattajien kanssa.

lin kunnan lapsen vasussa käydään läpi seuraavia asioita:

- esitiedot
- kuvaus lapsesta
- arkipäivän tilanteet
- sosiaaliset taidot, kielellinen kehitys ja leikki.

Varhaiskasvatus- ja esiopetushenkilöstön tulee huolehtia siitä, että lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja lapsen esiopetussuunnitelma muodostavat toimivan kokonaisuuden.

Varhaiskasvatus on osa elinikäistä oppimista. Kunnan varhaiskasvatussuunnitelma sekä esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmat muodostavat iiläisen lapsen kasvua ja oppimista edistävän yhtenäisen kokonaisuuden, jossa tavoitteena on hyvinvoiva iiläinen lapsi ja nuori.

Linkki varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin:

<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>

5. Iiläisen varhaiskasvatuksen perusta

Keskeisenä lähtökohtana on lapsuuden arvostaminen ihmisen ainutkertaisena elämänvaiheena.

Ilo on lapselle tärkeää. Iloa lapsi saa onnistumisistaan. Hän nauttii, kun toiset kehuvat hänen töitänsä. Lapselle tuottaa iloa olla vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Iloa lapselle tuottaa myös tietoisuus ja tunne siitä, että hän pelkällä olemassaolollaan tuottaa iloa toisille.

Varhaiskasvatuksessa

- lapselle kasvaa terve ja vahva itsetunto
- lapsen perustarpeista huolehditaan
- lapsi saa kasvaa ja kehittyä turvallisessa ympäristössä, jossa hänellä on pysyviä ja turvallisia ihmissuhteita
- lasta arvostetaan ja lapsi hyväksytään omana itsenään
- lasta rakastetaan
- lapsi saa leikkiä ja toteuttaa itseään sekä osallistua vertaisryhmän toimintaan
- lasta kohdellaan empaattisesti ja myönteisesti
- lapsesta välitetään
- lapsella on ihmisarvo ja oikeudet (lapsen oikeuksia koskevat sopimukset, säädökset ja asiakirjat)
- lasta kuunnellaan ja lapsella on mahdollisuus vaikuttaa omiin asioihin
- lasta kohdellaan oikeudenmukaisesti ja tasavertaisesti
- lapsi oppii vastuullisuutta
- lapsi saa kasvaa, kehittyä, leikkiä ja oppia asioita omista lähtökohdistaan
- lapsi saa kokea iloa leikistä, oppimisesta, vuorovaikutuksesta sekä sosiaalisista suhteista.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on hyvinvoiva ja oppiva lapsi. Kasvatuskumppanuudessa yhdessä huoltajien kanssa lapselle luodaan hyvä pohja kokonaisvaltaiseen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen. Samalla luodaan hyvä pohja nuoruuteen ja aikuisuuteen.

6. Varhaiskasvatuspalvelut

Kaikilla alle kouluikäisillä lapsilla on oikeus varhaiskasvatukseen (subjektiivinen oikeus). Varhaiskasvatukseen haetaan erillisillä hakemuksilla. Varhaiskasvatuksesta annetun lain mukaan lapsen vanhemmat tai muut huoltajat voivat saada alle kouluikäiselle lapselleen kunnan järjestämän tai valvoman (yksityisen) päiväkotit-, ryhmäperhepäiväkotit- tai perhepäivähoidon vanhempainrahakauden päätyttyä. Huoltajat voivat valita vaihtoehtoisesti Kelan maksaman lasten kotihoidon tuen alle 3-v. lapselleen.

Järjestäessään varhaiskasvatusta kunta toimii yhteistyössä opetuksesta, liikunnasta ja kulttuurista, sosiaalihuollosta, lastensuojelusta, neuvolatoiminnasta ja muusta terveydenhuollosta vastaavien sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa.

http://www.ii.fi/paivahoito/kunnan_paivakodit

6.1. Varhaiserityiskasvatus

6.1.1. Varhaiskasvatuksen kasvun ja oppimisen tuki sekä oppilashuolto

A. Tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset paikalliset linjaukset

Kunnassa toimii kolme kiertävää varhaiserityisopettajaa (veo), joista yksi työskentelee myös integroidussa erityisryhmässä. Lisäksi lapsen asioissa voidaan kutsua koolle moniammatillinen työryhmä. Tämä kokoonpano vastaa esi- ja perusopetuksen oppilashuollon työryhmää. Erityistä tukea tarvitsevalle lapselle laaditaan erityisen tuen suunnitelma, joka pohjautuu lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan.

B. Ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen puuttumisen toimintamallit

Varhaiskasvatus tekee yhteistyötä neuvolan kanssa. Kunnassa tehdään 4-vuotiaan lapsen laaja terveystarkastus. Ennen tarkastusta varhaiskasvatuksen työntekijä täyttää kaavakkeen lapsen kasvusta ja kehityksestä yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus toimii tarvittaessa sosiaalitoimen/lastensuojelun tukitoimena. Lisäksi palveluamme on kuntouttava toiminta; kehitysvammalain mukaista varhaiskasvatusta. Tällöin lapsi saa erityisvarhaiskasvatuksen palvelut.

Iin kunnassa on käytössä Lapset puheeksi –menetelmä kaiken ikäisille lapsille varhaiskasvatuksesta kouluun. Lapset puheeksi -menetelmän tavoitteena on ennaltaehkäistä perheiden ja lasten arkea uhkaavat tilanteet (katso tarkemmin pilari: Lapset puheeksi-menetelmä).

C. Toiminta nivelvaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytänteet

Kun lapsi siirtyy varhaiskasvatuksesta esiopetukseen, täytetään tiedonsiirtokaavake yhteistyössä huoltajien kanssa. Tarvittaessa kaavakkeeseen kirjataan lapsella käytössä olevat tukimuodot. Kunnassa on käytössä Esiopetuksesta kouluun – tiedonsiirtolomake, joka täytetään kouluun siirryttäessä yhteistyössä kodin kanssa. Esiopetuksen alkaessa laaditaan esiopetussuunnitelma yhteistyössä esiopettajan ja huoltajien kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelma – lomake kulkee lapsen mukana hoitopaikan vaihtuessa sekä lapsen siirtyessä esikouluun.

D. Kasvun ja oppimisen tuen tarpeiden suunnitelmallinen seulonta tuen järjestämiseksi, arviointi tuen aikana sekä seuranta

Iin kunnassa on käytössä 4 –vuotiaiden laaja terveystarkastus koko ikäluokalle. Lisäksi apuna on normaali arjen seuranta. Eskarikellon aikataulutamat toimet tehdään siltä osin, mikä liittyy lapsen esiopetukseen siirtymiseen.

E. Yhteistyö, vastuut ja työnjako varhaiskasvatuspalveluissa

Opetus- ja varhaiskasvatuspäällikkö johtaa varhaiskasvatus- ja opetuspalveluita. Hän valvoo yksityistä varhaiskasvatusta. Hän on asioiden esittelijä opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnalle. Lautakunta halutessaan kuuntelee alan asiantuntijoita.

F. Yhteistyö oppilashuollon palveluista vastaavien ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa tuen tarpeen arvioinnissa, tuen suunnittelussa, järjestämisessä sekä käytännön toteuttamisessa

Jos lapsella on tuen tarvetta, veo kutsuu (keskusteltuaan huoltajien kanssa) koolle moniammatillisen työryhmän. Huoltajien kanssa yhdessä määritellään työryhmään osallistujat. Käytännön toteutuksesta vastaa veo yhteistyössä ryhmän henkilökunnan ja moniammatillisen työryhmän kanssa.

G. Huoltajien kanssa tehtävän kumppanuuden keskeiset toimintaperiaatteet kasvun ja oppimisen tuen kysymyksissä

Kaikessa lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyvässä tuen tarpeessa tehdään tiivistä yhteistyötä huoltajien kanssa. Huoltajat päättävät, ketä osallistuu tuen suunnitteluun moniammatillisessa yhteistyössä.

H. Kasvun ja oppimisen tukeen liittyvät toimivaltuudet eri hallintopäätöksissä

Opetus- ja varhaiskasvatuspäällikkö tekee erityisen tuen ja pidennetyn oppivelvollisuuden viranomaispäätökset. Muista varhaiskasvatuksen tukipäätöksistä vastaavat alue-esimiehet.

6.1.2. Kolmiportaisen tuen järjestäminen

MITÄ YLEINEN, TEHOSTETTU JA ERITYINEN TUKI VOISI ESIMERKIKSI TARKOITTAA LAPSIRYHMÄSSÄ (huom. listaukset suuntaa antavia, jokaisen lapsen tuen porras määritellään yksilöllisesti moniammatillisesti)			
Tuki- muoto	Yleinen tuki	Tehostettu tuki	Erityinen tuki
ennakointi	*kasvattaja ennakoi aloituksia, lopetuksia ja toiminnan muutoksia	*kasvattaja ennakoi aloituksia, lopetuksia ja toiminnan muutoksia selkeästi, mahdollisesti kuvia käyttäen	*kasvattaja ennakoi aloituksia, lopetuksia ja toiminnan muutoksia selkeästi, systemaattisesti ja kuvia käyttäen
leikin ohjaaminen	*kasvattaja toimii mallina leikkutilanteissa	*kasvattaja ohjaa leikkiä tietoisesti, itse vieressä ollen	*kasvattaja ohjaa leikkiä tietoisesti, itse vieressä ollen ja kuvakarttaa käyttäen
kuvien käyttö	*tavaroilla, välineillä ja leluilla on kuvitetut paikat *ryhmässä käytössä aamutuokiot ja siinä käydään läpi yhteinen kuvallinen päiväjärjestys	*tavaroilla, välineillä ja leluilla on kuvitetut paikat, leikit selkeitä *toimintaa voidaan kuvittaa. esim. askartelu, jumppa ja leikkutilanteissa. *ryhmässä käytetään yhteisen päiväjärjestyksen lisäksi erillistä lapselle suunniteltua omaa kuvallista päiväjärjestystä	*toimintaa kuvitetaan. esim. askartelu, jumppa ja leikkutilanteissa *henkilökohtainen kuvitettu päiväjärjestys, josta tarvittaessa kuvat käännetään
pienryhmät	*arjessa toimitaan pienryhmissä	*arjessa toimitaan selkeissä pienryhmissä *pienryhmät toimivat eriaikoina ja eri tiloissa	*arjessa toimitaan koko ajan pienryhmissä *pienryhmä toiminta yksilöllisesti suunniteltua ja systemaattista
paikka esim: istuma/naulakko/uni	*lapselle laitettu naulakko-istuma- ja lepopaikka on esim. lähellä aikuista tai kauempana häiriötekijöistä	*lapselle laitettu naulakko-istuma- ja lepopaikka on esim. lähellä aikuista tai kauempana häiriötekijöistä ja aikuinen on lapsen tukena *lapsella on tarvittaessa käytössä yhteisillä tuokiolla esim. erillinen reunallinen tuoli	*lapselle laitettu naulakko-istuma- ja lepopaikka on esim. lähellä aikuista tai kauempana häiriötekijöistä ja aikuisen on oltava lapsen tukena *tuokiolla käytössä erillinen reunallinen tuoli /aktiivyytyny
yhteistyötahot	*veon tuki arjessa *kunnan omat terapeutit /psykologi sosiaalitoimi	*veo:n tuki arjessa *kunnan omat, sosiaalitoimi tai Kelan terapeutit /psykologi tai OYS	*veo:n tuki arjessa *Kelan terapeutit, sosiaalitoimi, OYS / Tahkokangas
palaverit perheen/asiiantuntijoiden kanssa	*vasu perushenkilökunnan kanssa, *yhteistyö perheiden kanssa. (kannustava ja rehellinen)	*yhteistyö perheen lisäksi muiden tahojen kanssa (katso kohta yhteistyötahot)	*yhteistyö useiden eri tahojen kanssa (katso kohta yhteistyötahot)

häiriötekijöiden karsiminen	*yhteiset tuokiot ja arjen tilanteet pidetään rauhallisina	*toimintaympäristöstä karsitaan häiriötekijöitä siirtymätilanteissa ja toimintahetkellä	*toimintaympäristö pidetään koko ajan mahdollisimman selkeänä ja ylimääräiset ärsykkeet karsitaan
ryhmäavustaja/ryhmäkoko	*ei tarvita avustajaa tai ryhmäkoon pienentämistä	*tarvitaan ryhmäavustaja, mutta lapsi voi jakaa sen toisen lapsen kanssa	*lapsi tarvitsee rinnalleen avustajan tai pienemmän ryhmän
ryhmän henkilö-kunnan yhteistyö/työ lasten kanssa	*toimiva yhteistyö henkilökunnan välillä, avointa keskustelua, ja yhteiset toimintatavat *myönteisen ilmapiirin merkitys tiedostetaan ja ryhmässä annetaan lapsille positiivista ja johdonmukaista palautetta *lasten itsetuntoa vahvistetaan arjen eri tilanteissa *selkeät ja johdonmukaiset säännöt ja toimintatavat	*avoin keskustelu ja yhteiset toimintatavat ensiarvoisen tärkeitä *selkeät ja johdonmukaiset säännöt ja toimintatavat, ja niiden säännöllinen arviointi ja päivittäminen *positiivinen ja johdonmukainen palaute, pienestäkin onnistumisesta *lasten itsetuntoa vahvistetaan tietoisesti arjen eri tilanteissa	*avoin keskustelu ja yhteiset toimintatavat ensiarvoisen tärkeitä *selkeät ja johdonmukaiset säännöt ja toimintatavat ja niiden säännöllinen arviointi ja päivittäminen *positiivinen palaute, pienestäkin onnistumisesta *lasten itsetuntoa vahvistetaan tietoisesti jokaisessa arjen eri tilanteissa
päiväkotiryhmän muokkaaminen	*työpisteet on jaettu niin, että lapsilla on mahdollisuus hiljaisiin ja äänekkäisiin leikkeihin ja muuhun toimintaan *lapsilla on mahdollisuus häiriöttömään yksin ja kaksin leikkiin *valaistus ja akustiikka on huomioitu	*lapset jaetaan tietoisesti leikkimään ryhmässä oleviin tiloihin (rauhallisiin leikkeihin ja äänekkäisiin leikkeihin) *mikäli ympäristöllinen seikka vaikeuttaa lasten leikkiä, henkilökunta tietoisesti miettii ratkaisun vaihtoehtoja. askartelu ym. tuokiot pidetään rauhallisina, mm. ei liikaa lapsia	*työpisteet on jaettu niin, että lapsilla on koko päivän ajan mahdollisuus eri tilanteissa hiljaisiin ja äänekkäisiin leikkeihin/ muuhun toimintaan *lapsille taataan mahdollisuus häiriöttömään yksin ja kaksin leikkiin, tarvittaessa aikuisen tuella *askarteluissa ympäristö rauhoitetaan ja lapsi saa riittävästi yksilöllistä tukea.
lapsen erityiset tarpeet	*lievät kielelliset haasteet *lievät haasteet yhdellä osa-alueella *Lievät sosiaaliset haasteet	*keskivaikea ja vaikea kielellinen haaste *keskivaikeat sosiaaliset haasteet *lievät ja keskivaikeat haasteet usealla osa-alueella	*tiedossa 11 -vuotinen oppivelvollisuus; määritellään viimeistään esikouluiässä. *kehitysvammat, aistivammat *autismi, cp-vamma, vaikeat AD/HD ja asperger oireet *vaikeita ja keskivaikeita haasteita usealla osa-alueella

lin kunnan varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatuksen kolmiportainen tuki pohjautuu esi- ja perusopetuksen kolmiportaiseen tukeen. Varhaiskasvatuksessa ei ole käytössä esi- ja perusopetuksen kolmiportaisen tuen pedagogista selvitystä (tehostettu tuki) eikä pedagogista arviota ja HOJKS-suunnitelmaan (erityinen tuki). Varhaiskasvatuksessa oppilashuoltoa vastaa moniammatillinen työryhmä. Ko ryhmään huoltajien lisäksi osallistuvat tarpeelliset yhteistyökumppanit.

Linkki oppilashuollon ja kolmiportaisen tuen asioihin:

http://www.oph.fi/download/163540_Oppilashuolto_ja_kolmiportainen_tuki.pdf

A) Yleinen tuki

- Yleisen tuen käytännön järjestäminen

Arjen havaintojen, vasu –keskustelujen ja Lapset puheeksi- keskusteluissa nousseiden asioiden pohjalta voidaan tarvittaessa jatkaa yhteistyötä varhaiserityisopettajan (veo) kanssa. Tällöin veo antaa konsultaatiota ja arjen työkaluja yleisen tuen toteuttamiseen.

- Yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken

lin kunnassa on käytössä perhepäivähoidossa ja päivähoitossa yhteinen varhaiskasvatussuunnitelma, joka täytetään hoitosuhteen alkaessa yhdessä huoltajien kanssa. Täytetty kaavake on pohjana yhteiselle keskustelulle.

Varhaiserityisopettaja tulee tarvittaessa yhteistyöhön huoltajien ja varhaiskasvattajan pyynnöstä. Neuvola voi 4 -vuotistarkastuksen jälkeen olla yhteydessä varhaiskasvattajaan huoltajien luvalla, mikäli havaitaan tuen tarvetta. Ennen tarkastusta varhaiskasvattaja täyttää tiedonsiirtolomakkeen neuvolaan.

lin kunnassa toimii myös puhe- ja toimintaterapeutteja, psykologi sekä sosiaalitoimen työntekijöitä. Veo voi kirjoittaa läheteen puheterapiaan huoltajien luvalla. Tällöin neuvola toimii yhteistyötahona. Psykologiin huoltajat voivat ottaa itse yhteyttä vasu- tai Lapset puheeksi –keskustelujen pohjalta nousseen tarpeen mukaan. Sosiaalitoimeen voidaan ohjata olemaan yhteydessä, mikäli huolta lapsesta on jollakin yhteistyötaholla. Myös huoltajien pyynnöstä varhaiskasvattaja voi olla yhteydessä sosiaalitoimeen. Tarvittaessa varhaiskasvattaja on itse yhteydessä sosiaalitoimeen.

- Yhteistyö huoltajan ja lapsen kanssa

Vasu –keskustelun lisäksi Lapset puheeksi –keskustelua tarjotaan tietyille ikäryhmille sekä tarvittaessa lasten huoltajille varhaiskasvatuksen järjestämispaikasta riippumatta. Jos keskustelussa nousee esiin pieniäkin huolen aiheita, aletaan suunnitella arjen tukikeinoja yhdessä huoltajien kanssa.

B) Tehostettu tuki

- Tehostetun tuen käytännön järjestäminen

lin kunta käyttää varhaiskasvatussuunnitelman rinnalla tehostetun tuen kaavaketta 1-5 –vuotiaille. Tehostetun tuen suunnitelman laativat lapsen hoidosta vastaavat henkilöt yhdessä huoltajien kanssa. Suunnitelman laadinnassa ovat mukana aina veo ja muita yhteistyötahoja tarpeen mukaan. Suunnitelmaa käyttävät lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavat henkilöt. Yhteistyö veon kanssa on tehostetun tuen vaiheessa tiiviimpää.

- Tehostetun tuen laadintaan liittyvät käytänteet

Vasukeskustelussa voidaan arvioida tuen laajempaa tarvetta, mikäli suunnitelmissa on lapsen siirtyminen tehostettuun tukeen. Varhaiskasvatussuunnitelmaa voidaan päivittää arjen havaintojen pohjalta uudelleen. Tällöin järjestetään uusi vasu –keskustelu.

- Toimintatavat lapsen tehostetun tuen aloittamisessa, toteuttamisessa ja päättämisessä

Tehostettua tukea antavat lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavat henkilöt. Veo konsultoi pyydettyä käytännön järjestämisessä. Mikäli tehostetun tuen tarvetta ei enää ole tai se ei riitä, pidetään tarpeen mukaan uusi tehostetun tuen suunnitelmapalaveri. Tällöin voidaan palata yleiseen tukeen tai siirtyä erityiseen tukeen.

- Varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan, arviointiin ja tarkistamiseen liittyvät käytänteet

Suunnitelmaa päivitetään puolivuositain tarkastellen samalla tuen tarvetta. Veo toimii koollekutsujana tuen tarpeen arviointitilanteessa.

- Yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken pedagogisen arvion ja oppimissuunnitelman laadinnassa, tehostetun tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa

Varhaiskasvatuksessa (1-5v) tehostetun tuen käytänteet noudattavat pitkälti yleisen tuen käytänteitä. Varhaiskasvatussuunnitelman kirjaavat lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavat henkilöt, mutta tehostetun tuen suunnitelman laatii veo varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta. Esi- ja perusopetuksen pedagogista arviota ei tehdä.

- Menettelytavat sekä yhteistyö lapsen ja huoltajien kanssa oppimissuunnitelman laadinnassa ja tehostetun tuen järjestämisessä

Huoltajat osallistuvat tehostetun tuen suunnitelman laadintaan ja päivittämiseen yhdessä lapsen hoidosta ja kasvatuksesta sekä kuntoutukselta vastaavien henkilöiden kanssa. Huoltajat toteuttavat osaltaan yhdessä sovittuja tukitoimia lapsen omassa kehitysympäristössä.

C) Erityinen tuki

- Erityisen tuen käytännön järjestäminen

Erityistä tukea lin kunnassa saavien lasten kasvatusta, hoitoa ja opetusta järjestetään pääsääntöisesti pienryhmässä tai integroidussa erityisryhmässä. Varhaiskasvatuksessa käytetään Erityisen tuen suunnitelmaa –kaavaketta 1-5 –vuotiaille. Tällä kaavakkeella tehdään siirto erityiseen tukeen. Tämä kaavake korvaa esi- ja perusopetuksen HOJKS-suunnitelman. Erityisen tuen järjestämisestä vastaa integroidussa erityisryhmässä varhaiserityisopettaja yhteistyössä alue-esimiesten kanssa. Tuen suunnittelusta ja toteutuksesta vastaavat veo, lastentarhanopettajat ja ryhmän muu henkilökunta. Tuen suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvat myös terapeutit ja huoltajat.

- Pedagogisen selvityksen laadintaan liittyvät käytänteet ja huoltajan kuuleminen

Mikäli tehostettu tuki ei riitä, lapsi voidaan siirtää erityiseen tukeen. Tämä tapahtuu yhteistyössä huoltajan kanssa keskustelemalla tehostetun tuen suunnitelmapalaverissa. Erillistä esi- ja perusopetuksen pedagogista selvitystä ei tehdä.

- Erityisen tuen päätöksen tekeminen

Erityisen tuen suunnitelma –kaavake laaditaan veon toimesta ja huoltajat sen allekirjoittavat. Aluesiimies huolehtii kaavakkeen opetus- ja varhaiskasvatuspäällikölle, joka tekee päätöksen erityiseen tukeen siirtämisestä.

- Erityisen tuen päätöksen tarkistaminen ja toimintatavat, kun erityinen tuki päätetään lopettaa ja tuki jatkuu tehostettuna tukena

Erityisen tuen suunnitelma tarkistetaan vähintään kerran vuodessa. Mikäli tukea ei enää katsota tarpeelliseksi, erityisen tuen päätös voidaan purkaa ja lapsi siirtää takaisin tehostettuun tukeen. Tällöin täytetään Erityisen tuen suunnitelma – lomakkeesta kohta viisi. Purku tapahtuu samalla tavalla, kuin erityiseen tukeen siirtäminen.

- Yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken HOJKSin laadinnassa, erityisen tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa

Täytettyä erityisen tuen kaavaketta päivitetään ja tuen tarvetta arvioidaan veon koolle kutsumana yhdessä huoltajien ja terapeuttien kanssa.

7. Varhaiskasvatuksen toteuttaminen

Varhaiskasvatus toteutuu kokonaisuutena, jossa opetus, kasvatus ja hoito nivoutuvat toisiinsa. Hyvän opetuksen, kasvatuksen ja hoidon kokonaisuudella edistetään lapsen myönteistä minäkäsitystä, lapsen ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja sekä ajattelun kehittymistä. Lapsen päivään kuuluvat hoito- ja muut vuorovaikutustilanteet sekä arjen pienet työtehtävät. Leikki ja muu lapselle ominainen toiminta ovat tärkeitä kasvun ja oppimisen tilanteita. Kasvattajat luovat lapsen päivän eri vaiheisiin kasvatuksen ja opetuksen ulottuvuuden. Sopivat ympäristö, tilat ja välineet ovat tärkeitä lapsen viihtyvyyden sekä oppimisen kannalta.

7.1. Oppimisen ilo

Oppiminen on lapselle kokonaisvaltainen tapahtuma. Lapsi haluaa oppia uutta, kerrata ja toistaa asioita. Lapsi oppii parhaiten ollessaan aktiivinen ja kiinnostunut. Toimiessaan mielekkäällä ja merkityksellisellä tavalla lapsi voi kokea oppimisen ja onnistumisen iloa. Turvalliset ihmissuhteet ovat hyvän oppimisen ja myönteisen oppimisasenteen perusta.

7.2. Liikkumisen ilo

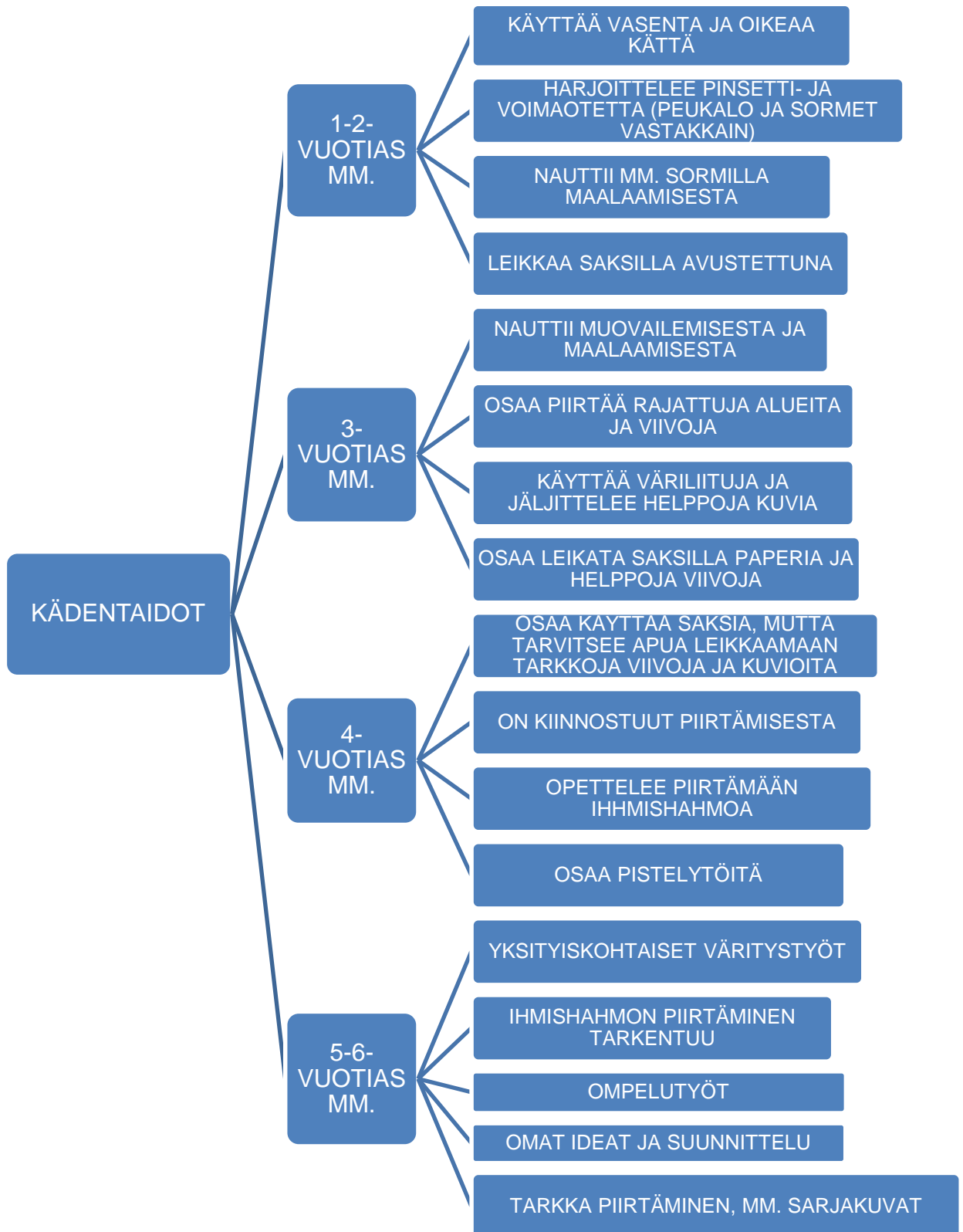
Liikkuminen on lapselle ominainen tapa toimia ja tuottaa hänelle myönteisiä kokemuksia sekä iloa. Liikunta edistää lapsen fyysistä ja psyykkistä jaksamista. Liikunnan avulla lapsi kehittää motorisia ja sosiaalisia taitojaan, hahmottaa omaa kehoaan sekä ympäristöään. Lapsi oppii ilmaisemaan itseään ja hallitsemaan tunteitaan. Liikunnallisen elämäntavan kehittyminen alkaa jo varhaislapsuudessa.

Päivittäinen liikkuminen on lapsen hyvinvoinnin ja terveen kasvun perusta. Liikkumalla lapsi kokee mm. vauhdin hurmaa, iloa, jännitystä, onnistumisen elämyksiä ja opettelee sosiaalisia taitoja. Emotionaalisesti ja fyysisesti turvallisessa ympäristössä lapsi uskaltaa kokeilla ja etsiä liikunnallisia rajojaan. Kasvattajayhteisön tehtävä on tukea lasta liikuntaan ja kasvattaa sekä ohjata liikunnan avulla. Tässä kasvattajan tukena on tietoinen liikunnan havainnointi.

Varhaiskasvatusliikunnassa hyödynnetään monipuolisesti eri vuodenaikojen, paikallisten olosuhteiden ja lähiympäristön mahdollisuudet. Lapsen toimintaympäristön tulee olla liikkumiseen houkutteleva ja jokaisella päiväkodilla ja perhepäiväkodilla pitäisi olla mahdollisuus sisäliikuntaan.

7.3. Tekemisen ilo (kädentaidot)

Lapsen hienomotoriikka, käden taidot sekä silmän ja käden yhteistyö kehittyvät päivittäisissä toimissa ja askarteluissa.

- Kuvataide

Kuvataiteessa lapsi rikastuttaa omaa elämys- ja kokemus- sekä tunnemaailmaa. Hän kehittää myönteistä asennoitumista taiteeseen ja kulttuuriin. Oleellista on tekemisen ilo ja mielihyvän saavuttaminen oman kuvallisen ilmaisun myötä.

Lasta rohkaistaan ja tuetaan oman tasonsa mukaiseen pitkäjänteiseen työskentelyyn. Kuvataiteen opetuksessa lasta ohjataan hienomotoriikan ja keskittymiskyvyn kehittämisessä sekä ohjeiden noudattamisessa. Lapselle annetaan mahdollisuus tutustua erilaisiin tekniikkoihin, materiaaleihin ja työskentelytapoihin sekä oman luovuuden ilmaisuun. Lasta tuetaan kuvallisen ilmaisun kehittämisessä ja annetaan keinoja ymmärtää ja tulkita visuaalista ympäristöä.

Kuvataiteen toteutumistapoja ovat mm:

- ✓ piirtäminen
- ✓ maalaaminen
- ✓ värittäminen
- ✓ rypistely
- ✓ repiminen
- ✓ muovailu/leivonta
- ✓ leikkaaminen
- ✓ painanta
- ✓ savi-, kipsi- ja ekovillatyöt
- ✓ pujottelu
- ✓ taittelurakentelu
- ✓ valokuvaus
- ✓ sähköisen kuvataiteen portfolion laatiminen tablettia käyttäen

- Käsityö

Käsitöissä lapset tutustuvat erilaisiin materiaaleihin, tekniikkoihin ja välineisiin. Lapsi harjoittaa silmän ja käden yhteistyötä sekä hienomotoriikan kehittymistä. Käsitöiden avulla lapsi saa toteuttaa ominaista toiminnan tarvettaan kuten esim. tekemistä, kokemista ja keksimistä. Lapsi saa ilon tekemisestä, onnistumisesta ja osallisuudesta. Lasta rohkaistaan ilmaisemaan ja toteuttamaan itseään, samalla herätellään lapsen mielikuvitusta. Erilaiset aiheet toteutetaan mm. vuodenaikojen ja juhlapyhien mukaan. Lapsi oppii myös annettujen ohjeiden mukaista toimintaa.

7.4. Leikin ilo

Leikki on lapselle ominaista ja keskeistä toimintaa. Lapset eivät leiki oppiakseen, mutta oppivat leikkiessään. Leikki kehittää monipuolisesti lapsen kykyjä, tietoja ja taitoja. Leikeissä kokemukselliset ja toiminnalliset työtävät tarjoavat elämyksiä ja vahvistavat lasten oppimista.

Leikkiessään lapset oppivat hahmottamaan maailmaa. Tavoitteena on, että lapset käyttävät kaikkia aistejaan, liikkuvat, kehittävät muistiaan ja mielikuvitustaan sekä nauttivat oivaltamisesta. Yhdessä työskenneltäessä lapsia rohkaistaan kyselemään, ihmettelemään, tutkimaan, päättämään ja ratkaisemaan ongelmia sekä toimimaan tavoitteellisesti yhteisen päämäärän suuntaisesti.

Pienimpien lasten leikki toteutuu vuorovaikutuksessa aikuisen tai isomman lapsen kanssa. Lapset aloittavat varhain myös esineympäristönsä aktiivisen tutkimisen. Tämä osaltaan pohjustaa

kuvitteluleikkiin siirtymistä. Kuvitteluleikit merkitsevät käsillä olevasta hetkestä irtaantumista ja mielikuvituksen sekä abstraktin ajattelun alkua. Sääntöleikit houkuttelevat isompia lapsia.

Aikuisen haasteena on löytää leikkiin sellainen näkökulma, joka auttaa tukemaan ja ohjaamaan leikin kehitystä. Kasvattajat tiedostavat ja osaavat käyttää hyväkseen leikin kytkentöjä kaikkiin toiminnan osa-alueisiin. Leikeissä kasvattajat antavat tilaa lapsesta lähteville leikki-ideoille. Lapsille järjestetään myös mahdollisuuksia kokeilla ja toimia itsenäisesti. Leikin luominen varhaiskasvatukseen on aivan erityinen haaste. Aikuisen esimerkki ja osallistuminen ovat tärkeitä asioita.

Leikkiympäristön tietoinen luominen, ylläpitäminen ja uudistaminen ovat olennainen osa varhaiskasvatusta. Rikkaan leikkiympäristön rakentaminen perustuu kasvattajien asiantuntemukseen lasten leikin kehitysvaiheista ja leikkikulttuurista. Leikkiympäristöä laajennetaan lähiympäristöön ja luontoon mahdollisuuksien mukaan. Kasvattajat ymmärtävät vertaisryhmän merkityksen lasten omaehtoisen leikin mahdollistajana. Kasvattajat tutustuvat myös siihen todellisuuteen, jota lasten leikit heijastavat. He seuraavat esimerkiksi lasten populaarikulttuuria, johon media kuuluu nykypäivänä oleellisena osana.

Leikin muotoja ovat mm.

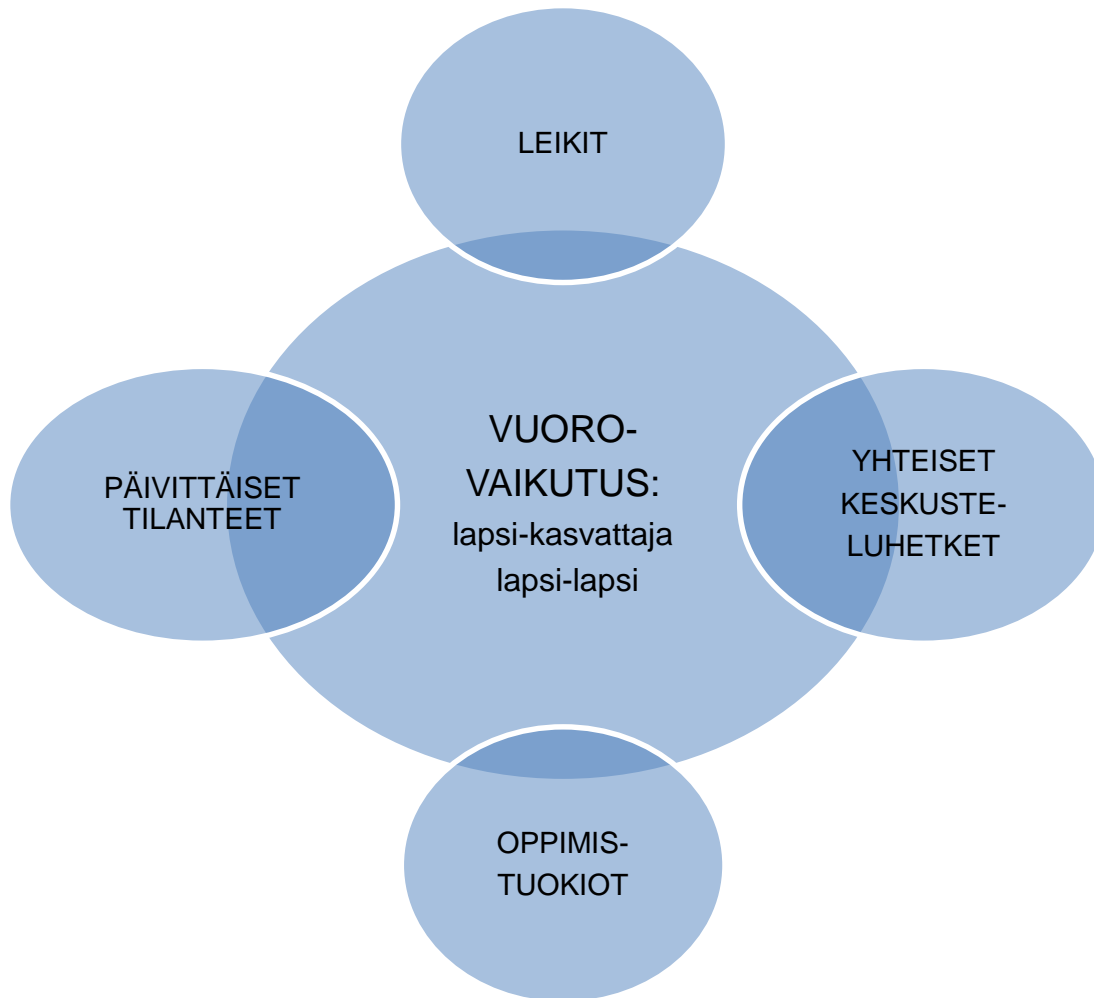

lin kunnan varhaiskasvatussuunnitelma

7.5 Itseilmaisun ja vuorovaikutuksen ilo (kielen merkitys)

Vuorovaikutuksella ja kielellä on keskeinen merkitys lapselle ominaisessa tavassa toimia.

Varhainen vuorovaikutus alkaa jo syntymästä alkaen. Katseet, kosketukset ja äänneet luovat pohjaa koko ajan kasvavalle ja kehittyvälle itseilmaisulle sekä vuorovaikutukselle.

lin kunnan varhaiskasvatussuunnitelma

Lapsi tarvitsee kieltä toiminnassaan. Kieli kehittyy vuorovaikutuksessa leikkimisen, liikkumisen, tutkimisen sekä taiteellisen kokemisen ja ilmaisemisen myötä. Kieli tukee lapsen ajattelutoimintojen ja kommunikaation kehitystä merkitysten välittäjänä. Kielen tehtävä korostuu lapsen kasvaessa, jolloin se liittyy ongelmanratkaisun, loogisen ajattelun ja kuvittelun alueille. Kielen hallintaan liittyvät valmiudet ovat perustana oppimisvalmiuksille.

Kasvattaja ohjaa lapsen havaintoja, opettaa toimintatapoja sekä kuvailee ja selittää ympäristöään sekä tapahtumia. Lapselle tarjotaan malleja kielen ja käsitteiden oppimiseen ja puhetta, jota hän ymmärtää, esim. asioiden nimeäminen, sadut, saduttaminen, laulut, lorut, riimit, arvoitukset. Lapsi tarvitsee kielen kehitystä tukevan virikkeellisen ja toiminnallisen kasvuympäristön, jossa hän voi havainnoida sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä. Lapsen herkkyyttä ja kykyä ymmärtää sanatonta sekä symbolista viestintää kunnioitetaan, tuetaan ja vahvistetaan.

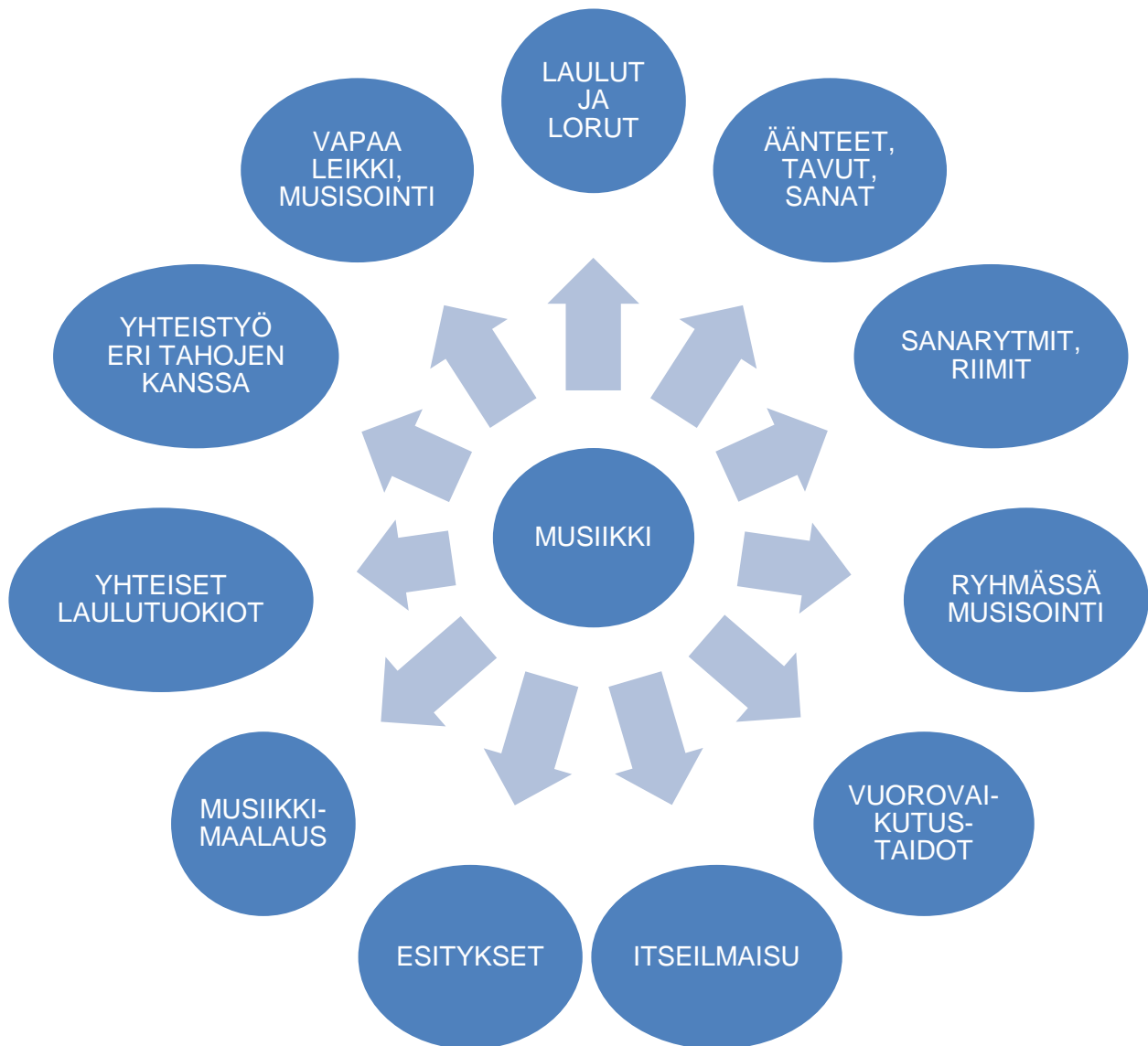
7.6. Musiikin ilo

Musiikkikasvatus varhaiskasvatuksessa on laulamista, laululeikkejä, erilaisten musiikkityylien kuuntelua, soittamista keholla ja rytmisoittimilla sekä liikkumista musiikin mukaan. Lasta ohjataan/houkutellaan yhteiseen toimintaan ja yritetään löytää hänelle mieluinen/luonteva tapa osallistua. Vuoden kulku ja perinteiset juhlat huomioidaan varhaiskasvatuksen musiikkikasvatuksessa.

Tavoitteena mm.

- herättää mielenkiinto musiikkia kohtaan
- tutustua perinteisiin (juhlat, laulut, leikit)
- tutustua soittimiin
- havainnoida musiikin rytmiä ja voimakkuutta

Toteutus:

8. Varhaiskasvatuksen orientaatiot eli keskeiset sisällöt

Orientaatioissa tutustutaan ja perehdytään tarkemmin oppiaineiden sisältöihin. Varhaiskasvatuksen orientaatiot johdattavat lasta esiopetuksen sisältöalueisiin sekä perusopetuksen oppiaineisiin.

Varhaiskasvatuksessa pyritään turvaamaan lapselle maailmasta syntyvän kuvan monipuolisuus, eheys ja kokonaisvaltaisuus huomioiden lapsen yksilöllinen kehitys. Lapsen varhaiskasvatuksen keskeiset sisällöt rakentuvat orientaatioiden muodostamaan kokonaisuuden varaan. Orientaation avulla lapsi vähitellen pystyy ymmärtämään ja kokemaan ympäröivää maailmaa.

Varhaiskasvatuksen orientaatiot ovat osa lapsen arkea ja varhaiskasvatustoimintaa. Toiminta suunnitellaan lapsen ikäkauden ja kehitystason mukaiseksi ottaen huomioon lapsen ja ryhmän tarpeet. Orientaatiot muodostavat varhaiskasvattajalle kehyksen siitä, millaisia kokemuksia, tilanteita ja ympäristöjä aikuisen tulee etsiä, muokata ja tarjota lasten toimintaa ja oppimista varten.

lin kunnan varhaiskasvatussuunnitelma

Linkki VASU2017 sivustoon:

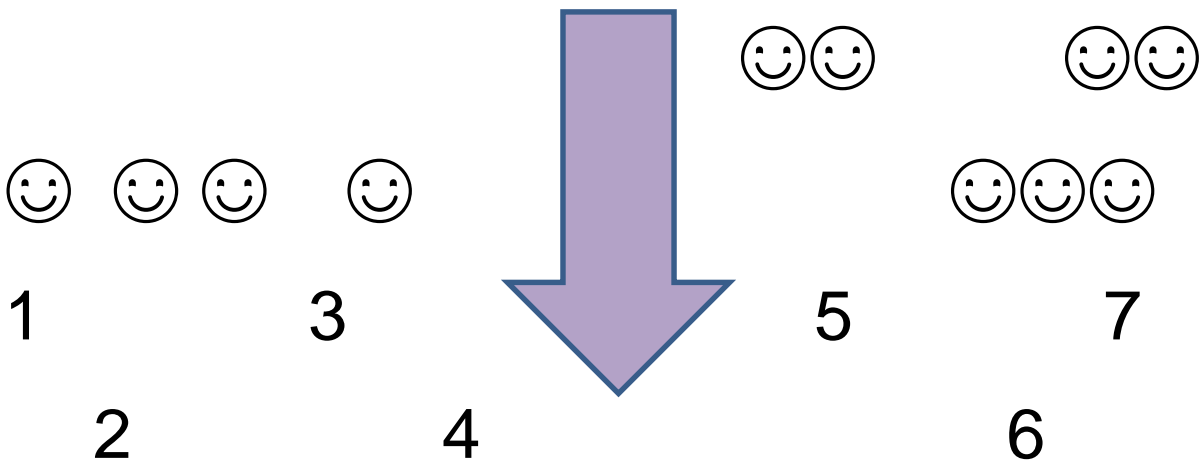
<http://www.oph.fi/vasu2017>

8.1. Matemaattinen orientaatio

Matemaattinen orientaatio perustuu vertaamiseen, luokitteluun, päättelyyn ja laskemiseen. Ne tapahtuvat arkipäivän tilanteissa ja leikinomaisesti lapsille tutturen materiaalien, esineiden ja välineiden avulla. Varhaiskasvatuksessa matematiikka onkin arkipäivää ja sitä on kaikkialla. Varhaiskasvatuksen henkilökunta voi herättää lasten matemaattisia ajattelutaitoja ja kiinnostusta ääneen pohtimalla sekä kannustamalla lasta päättelyyn itse ja kertomaan ajattelunsa kulkua.

Matemaattisena oppimisympäristönä käytetään lapsen kaikkia päivittäisiä tilanteita. Arkiset ongelmat pohditaan ja keskustellaan ääneen. Arkipäivän tilanteissa, ohjatuilla tuokioilla ja lasten kanssa pelatessa ja leikkiessä mietitään mm. seuraavia matematiikan osa-alueita: määrää (montako, enemmän, vähemmän, yhtä monta, vähän, paljon...), aikaa (eilen, tänään, huomenna, nyt, kohta, hetki sitten...), kokoa (iso, pieni...), muotoja (ympyrä, neliö, kolmio,...), eroavaisuuksia (samanlainen, erilainen...), sijaintia (edessä, takana, vieressä, oikea, vasen, alla, päällä...), käsitteitä (korkea, matala...) ja järjestystä (ensimmäinen, toinen... viimeinen).

HAHMOTUS	LUOKITUS	SARJOITUS	VERTAILU	NUMEROT	LUKUKÄSITE	LUKUJONO
----------	----------	-----------	----------	---------	------------	----------

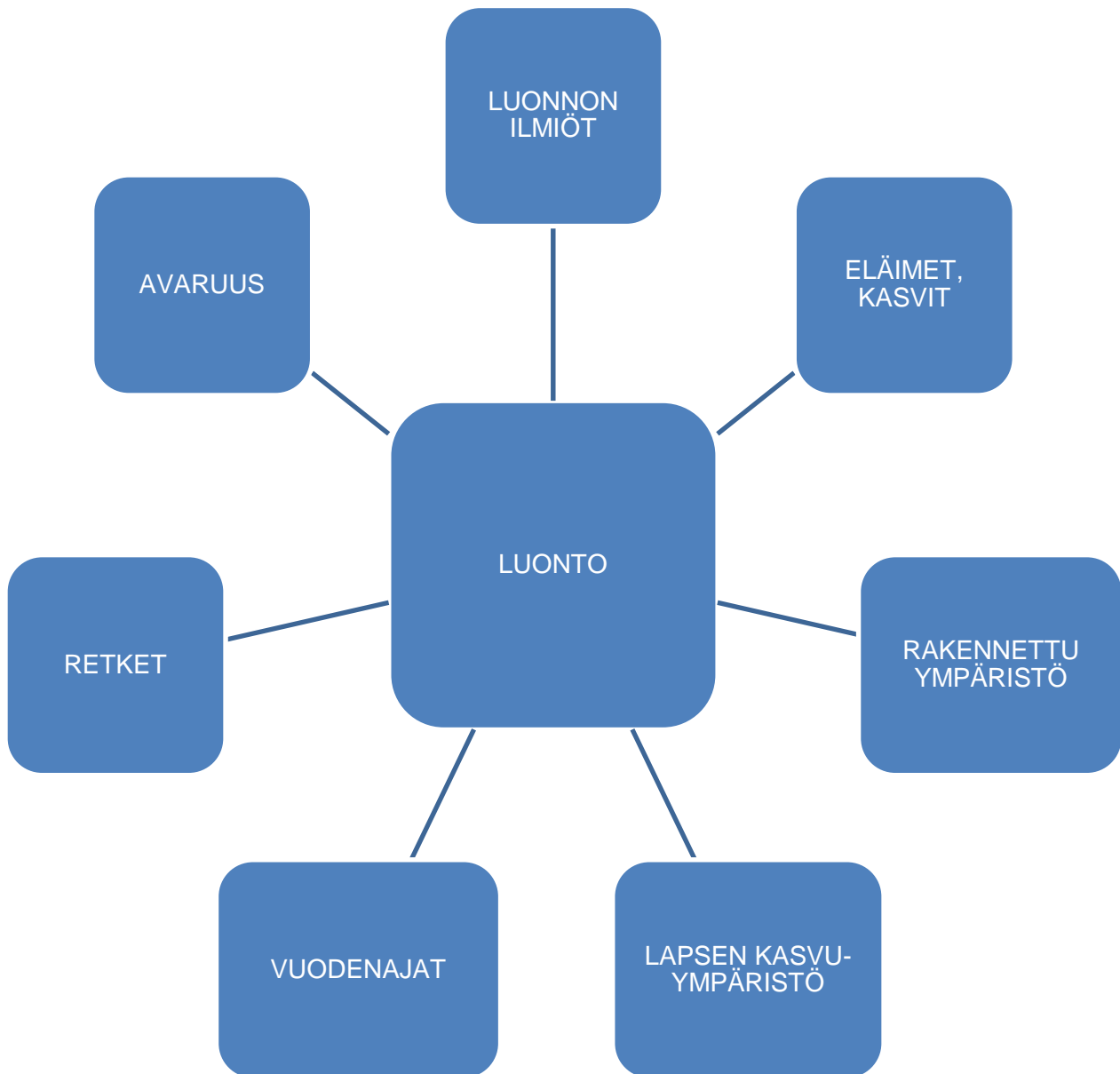
KOEN	LEIKIN	PELAAN	TUNNISTAN	POHDIN	PÄÄTTELEN
OIVALLAN	AJATTELEN	RATKAISEN	ILOITSEN	KOMMUNIKOIN	OPIN

8.2. Luonnontieteellinen orientaatio

Havainnoimalla, tutkimalla ja kokeilemalla syvennyttään luonnon ilmiöihin.

Tutustumme lapsia monipuolisesti kasvistoon ja eläimistöön. Varhaiskasvatuksessa voidaan tutustua lissä esiintyviin maakuntaeläimiin ja –kasveihin (pulskaaneilikka ja kullero sekä hylje ja nahkiainen).

Luonnontieteellisen orientaation aiheita ovat mm.:

lin kunnan varhaiskasvatussuunnitelma

8.3. Historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio

Perehtymällä menneeseen kasvatamme juuret tulevaisuuteen. Kuva menneisyydestä rakennetaan mm. esineiden, valokuvien, tarinoiden ja kotiseuturetkien avulla. Mm. erilaisten perinneleikkien, satujen ja laulujen kautta tuodaan esille ja jatketaan oman kulttuurimme kansanperinnettä.

Varhaiskasvatuksen toiminnassa otetaan huomioon kalenterivuoden eri juhlapyhät ja muut juhlapäivät (esim. Kalevalan päivä). Näin lapset tutustuvat mm. juhliin liittyviin perinteisiin, opettelevat hyviä käytöstapoja ja oppivat maistelemaan erilaisia makuja.

Lapset tutustuvat ympäristöönsä, erilaisiin ammatteihin ja kulttuuritarjontaan retkien, tutustumiskäyntien sekä vierailijoiden avulla.

Nyky-yhteiskunnan hahmottamiseen ja siinä toimeen tulemiseen tarvitaan yhä enemmän taitoa tulkita symboleja. Symboliikkaa, symbolien käsittämistä ja niiden ”lukutaitoa” opitaan jo varhaiskasvatuksessa. Kielen/puhumaan oppimisen apuna käytetään usein kuvasymboleja. Liikennesääntöjä opetellessaan lapsi oppii liikennemerkkejä. Mm. automerkit voivat kiinnostaa lasta paljonkin. Esim. eri kauppojen merkit/tunnisteet kuuluvat myös lapsen maailmaan. Symbolien avulla lapsi hahmottaa yhteiskuntaa, oppii sääntöjä ja oppii turvallisuutta.

8.4. Esteettinen orientaatio

Esteettinen orientaatio avautuu lapselle eri aistien kautta. Lapsi näkee, kuulee, maistaa, tuntee ja haistaa. Tasapaino harjaantuu liikkumisessa. Omakohtaiset aistikokemukset rikastuttavat lapsen mielikuvitusta ja innoittavat luomisen halua. Toiminta suunnitellaan niin, että mahdollisimman moni aisti saa kokemuksia; yhdessä ja erikseen. Toiminnan toteutuksessa otetaan huomioon arki ja juhla sekä vuodenaikojen vaihtuminen.

Lapsi aistii päiväkodissa oppimisympäristöään. Hoitopaikkaan luodaan esteettinen toimintaympäristö sekä sisälle että ulos. Tilojen tulee olla selkeitä, siistejä ja puhtaita. Leikkikalujen tulee olla ehjiä ja turvallisia. Lasten töitä asetetaan esille, sillä esteettistä kasvua tapahtuu ihastelemalla omia ja muiden tuotoksia. Lapsi saa arvostusta tekemälleen työlle ja samalla itsetunto vahvistuu.

Viihtyisään ympäristöön kuuluu kiireetön ilmapiiri. Sen luomisessa varhaiskasvatuksen henkilökunta on avainasemassa. Melutasoon tulee kiinnittää erityistä huomiota. Ympäristö muokataan niin, että tilat soveltuvat lapsiryhmälle. Mahdollisimman monelle leikille ja pienryhmätoiminnalle löytyy oma rauhallinen soppensa. Näin äänen taso laskee ja leikki- ja toimintaympäristö on rauhallinen.

8.5. Eettinen orientaatio

Eettinen kasvatus sisältyy kaikkeen toimintaan. Lapsen tulee saada kokea, että hänestä välitetään, hänen tarpeistaan huolehditaan ja häntä arvostetaan. Itseluottamus ja itsensä arvostaminen luovat pohjan toisten arvostamiselle ja kunnioittamiselle. Kasvattajan positiiviset palautteet ja keuhut lisäävät lapsen omanarvontuntoa ja itseluottamusta.

Eettisessä kasvatuksessa keskitytään tarkastelemaan arvoihin ja normeihin liittyviä kysymyksiä. Varhaiskasvattaja ohjaa lasta pohtimaan kysymyksiin oikeasta ja väärästä, hyvästä ja pahasta sekä totuudesta ja valheesta. Lapsiryhmän kanssa opetellaan oikeudenmukaisuutta, tasa-arvoa, toisten ihmisten kunnioittamista sekä tunteiden ilmaisemista ja hallitsemista. Käytännön tilanteissa harjoitellaan mm. anteeksi pyytämistä ja antamista. Samoin harjoitellaan erilaisuuden kohtaamista. Kaikkia tunteita opetellaan tunnistamaan ja käsittelemään lapsiryhmän kanssa turvallisessa sekä hyväksyvässä ilmapiirissä.

8.6. Uskonnollis - katsomuksellinen orientaatio

Varhaiskasvatuksessa kunnioitetaan lapsen ja kodin omaa vakaumusta. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa sovitaan vanhempien kanssa uskonnon tai katsomuksen käytännöistä. Keskeistä ovat perinteet, tapakulttuuri, juhlapyhien huomioiminen ja niihin liittyvät tunnelmat, tavat sekä kertomukset. Lasta askarruttavia kysymyksiä pohditaan ja ihmetellään yhdessä. Lapsiryhmälle/lapselle mahdollistetaan kokemus hiljaisuudesta.

Kasvatuskumppanuus toteutuu yhteistyötahojen kanssa mm. yhteisissä kirkkohetkissä, juhlien ja erilaisten tapahtumien merkeissä.

9. Kasvatuskumppanuus ja huoltajien osallisuus

Huoltajat ovat lapsensa ensisijaisia kasvattajia. Kasvatuskumppanuudessa otetaan huomioon myös lapsen oma rooli (mm. toiveet ja tarpeet).

Kasvatuskumppanuus on tasavertaista vuorovaikutusta ja yhteistyötä. Huoltajilla ja varhaiskasvattajilla on olennaista tietoa lapsesta. Kunnioitus on molemminpuolista ja huoltajilla sekä varhaiskasvattajilla on oltava yhteisiä tavoitteita lapsen kasvatuksesta. Kasvatuskumppanuus luo pohjan lapsen mielekkäille elämäkokemuksille tärkeiden aikuisten (huoltajien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten) tehdessä yhteistyötä.

Kommunikaation, tiedon ja ajatusten vaihdon tulee olla lapsen kodin sekä varhaiskasvattajien välillä mahdollisimman avointa, runsasta, jatkuvaa ja molemminpuolista. Kumppanuus toteutuu käytännössä päivittäisissä kuulumisten vaihtamisissa, kasvatuskeskusteluissa, vanhempainilloissa, erilaisissa tiedotteissa, yhdessä täytettävissä lomakkeissa, reissuvihkoissa ja sähköisessä viestinnässä.

Kasvatuskumppanuudessa varhaiskasvattaja kertoo päivän tapahtumista, tunteista ja elämyksistä huoltajalle. Näin huoltaja pääsee osalliseksi lapsen päivästä. Tärkeää on, että huoltajien ja varhaiskasvattajien välillä on keskinäinen luottamus sekä kunnioitus. Huoltaja voi jättää lapsen hyvillä mielin hoitopaikkaan tiedostaen, että lapsi saa asiantuntevaa hoitoa. Vastaavasti varhaiskasvattajan on helpompi kasvattaa lasta, kun tietää huoltajan arvostavan kasvattajan tehtävää.

Ymmärtääkseen lasta ja hänen käytöstään hoitopäivän aikana varhaiskasvattajan on hyvä kuulla huoltajalta lapsen/kodin erityiset kuulumiset; ilot ja surut.

Linkki Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymän vanhemmuuden roolikarttaan:

<http://www.vslk.fi/index.php?id=19>

10. Varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen nivelvaiheet

Nivelvaiheissa käydään yhteiset keskustelut osapuolten kanssa. Nivelvaiheita ovat, kun lapsi siirtyy:

Kotihoidosta varhaiskasvatukseen (huoltajat täyttävät lomakkeet: esitietolomake ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelma eli vasu).

Lapsen siirtyessä lapsiryhmästä tai hoitopaikasta toiseen esitietolomake ja vasu seuraavat lapsen mukana.

Varhaiskasvatuksesta esiopetukseen huoltajat ja varhaiskasvattajat täyttävät "Päivähoidosta esiopetukseen"-lomakkeen.

Esiopetuksesta perusopetukseen huoltajat ja varhaiskasvattajat täyttävät "Esiopetuksesta kouluun"-lomakkeen.

lin kunnan varhaiskasvatussuunnitelma

11. Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa tuetaan eri kieli- ja kulttuuritaustaisia lapsia ja heidän perheitään. Heitä tuetaan kasvamaan suomalaisen yhteiskunnan jäseniksi. Heitä tuetaan omaksumaan suomalaista kulttuuriperinnettä ja siihen liittyvien juhlapäivien viettoa.

Varhaiskasvatus järjestetään tavallisten varhaiskasvatuspalvelujen yhteydessä siten, että lapsi kuuluu lapsiryhmään ja hänen sosiaalisia kontakteja ryhmässä tuetaan. Varhaiskasvatuksessa rohkaistaan lasta käyttämään omaa äidinkieltään. Lapsi tarvitsee järjestelmällistä ohjausta suomen kielen omaksumiseen ja käyttöön. Lapsen kielen ja kulttuurin tukemisesta sovitaan aina yhdessä huoltajien kanssa. Perheitä kannustetaan vaalimaan kodeissa omaa kieli- ja kulttuuriperintöä.

Suomi toisena kielenä –opetusta eli S2-opetusta annetaan kaikille 3-6 –vuotiaille lapsille, joiden äidinkieli ei ole suomi. S2 –opetussuunnitelma on henkilökohtainen ja se on osa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Tavoitteena on toimiva kaksikielisyys eli lapsi ymmärtää, mitä hänelle puhutaan ja lapsi tulee itse ymmärretyksi. S2 –opetuksen tulee olla tavoitteellista ja säännöllistä. Alle 3 –vuotiaiden lasten suomen kielen oppiminen tapahtuu luonnollisissa arkipäivän tilanteissa.

Lakisääteinen kotoutumissuunnitelma tehdään yhdessä huoltajien ja tarvittaessa tulkin kanssa. Maahanmuuttajataustaisten lasten kotoutumissuunnitelma antaa tietoa lapsen aikaisemmista kokemuksista ja kielellisistä taidoista.

12. Suunnittelu ja arviointi

Suunnittelu

Varhaiskasvatus perustuu suunniteltuun ja tavoitteelliseen toimintaan. Suunnittelun merkitys korostuu 1.8.15 voimaan tulleessa varhaiskasvatuslaissa. Tässä laissa veloitetaan otettavaksi lapset ja huoltajat mukaan suunnittelutyöhön.

Suunnittelun työmuotoina lasten kanssa voi olla mm. aamupiiri (kysytään, mitä teematoiveita olisi, miten halutaan toteuttaa). Leikkikartta ja työskentelykartta voivat olla suunnittelun apuvälineitä lapselle. Vanhempainillat ovat hyviä hetkiä huoltajien kuulla toistensa toiveita lapsiryhmälle. Kaikki muut keskustelut ja asiointitavat sopivat myös välineiksi osallistaa huoltajat yhteiseen suunnitteluun henkilökunnan kanssa. Suunnitelmat tehdään toimintavuoden, kuukauden, viikon ja päivän osalta. Suunnittelua on myös koko organisaation tasolla, mm. talous, palvelumuodot, koulutukset ja tavoitteet.

Arviointi

Samoin kuin suunnittelussa myös arvioinnissa uusi varhaiskasvatuslaki velvoittaa ottamaan lapset ja huoltajat mukaan. Varhaiskasvattajan tulee tehdä myös itsearviointia. Lasten arviointivälineenä on hyvä olla helppo, konkreettinen mittaustapa, mm. hymynaama...surunaama. Huoltajien arviointia kerätään mm. keskustelukaavakkeilla, kumppanuuskeskusteluissa. Arviointia toteutetaan esim. tietyin väliajoin kyselyillä/tulosten koonnilla myös huoltajille. Varhaiskasvattajan itsearvioinnin apuna voi olla kaavake, johon eri mittauskohtiin hän arvioi onnistumisen tasoan. Samalla hän voi tehdä itselleen suunnitelman, miten pitää yllä onnistumisia ja miten kehittää muita kohtia. Myös arviointia toteutetaan organisaatiotasolla: mm. tilinpäätökset, tavoitteiden ja koulutusten toteutuminen sekä asiakastyytyväisyys. On tärkeää kirjata lasten, huoltajien ja henkilökunnan suunnitelmat sekä arvioinnit.

Tiivistelmä

Tätä Varhaiskasvatussuunnitelmaa (Vasu) 2016 asiakirjaa on ollut valmistelemassa ryhmä, johon on kuulunut yli neljäkymmentä jäsentä. Lisäksi esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman eri ryhmistä on saatu materiaalia vasuun. Työmme pohjana oli linjaus, että tähän versioon päivitämme vanhan lin kunnan Vasun. Samalla olemme lisänneet 1.8.2016 voimaan tulevat kuntamme varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen arvot ja pilarit.

Vasu-uudistus on Suomessa tällä hetkellä kesken. Uuden lain mukaista valtakunnallisia varhaiskasvatuksen perusteita ollaan juuri laatimassa. Lin Vasu-työmme jatkuu siten, että (kuten muissakin kunnissa) uusien valtakunnallisten perusteiden mukainen iiläinen VASU2017 on käytössä 1.8.2017 alkaen.

13. Lähteet

Hakkarainen, P. (2004). Leikki lasten toimintana. Wsoy: Helsinki.

Heinämäki, L (2004). Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa. Gummerus: Saarijärvi.

Helenius, A. (1993). Leikin kehitys varhaislapsuudessa. Kirjayhtymä: Helsinki.

Karila, K. & Lipponen, L. (2013). Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Vastapaino: Tampere.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. (2006) Kasvatuskumppaus kannattelee lasta. Gummerus: Vaajakoski.

Kauppi, U. (2001). Päivähoitoa täydellä teholla. Suomen kuntaliitto: Helsinki.

Lämsä, A-L. (2013). Verkosto vahvaksi - toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. PS-kustannus: Jyväskylä.

Pihlaja, P. & Kontu, E. (2001). Työkaluja päivähoidon erityiskasvatukseen. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus: Helsinki.

Päivähoitolaki (1973).

Rousu, S. & Holma, T. (1999). Laadunhallinnan perusteita lastensuojelutyöhön. Suomen Kuntaliitto: Helsinki.

Ruokolainen, R. & Alila, K (2004).Varhaiskasvatuksen laatu on osaamista ja vuorovaikutusta. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus: Helsinki.

Varhaiskasvatuksen liikuntasuosituksen. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus: 2005:17.

Varhaiskasvatustalain (2015).

Varhaiskasvatus-suunnitelman perusteet (2005). Stakes. Gummerus: Saarijärvi.

Virolainen, J. (2004). Esikouluikäisten leikkimieltymykset ja leikkitaidot. Jyväskylän yliopisto: Pro gradu-tutkielma.

lin kunnan strategia

www-lähteitä/linkkejä:

1. Lapsi ja vanhempien alkoholinkäyttö – Opas varhaiskasvatuksen työntekijöille
http://www.lasinenlapsuus.fi/sites/default/files/pdf/lapsi_ ja_ vanhempien_ alkoholinkaytto_ -_ opas_ varhaiskasvatuksen_ tyontekijoille.pdf
2. Lapset puheeksi: <http://www.mielenterveysseura.fi/fi/kirjat/lapset-puheeksi-lokikirjat>
3. Liikunta: <http://www.sport.fi/koulu/palvelut/liikuntavinkit/suunnittelen-liikuntaa-palvelu>
4. Liikenne: <https://www.liikenneturva.fi/fi/eri-ikaisena/lapset-0-14>
5. Ota huoli puheeksi: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90845/URN_ISBN_978-951-33-1792-8.pdf?sequence=1
6. Puheeksioton peukalosäännöt:
http://www.lastenseurassa.fi/files/4014/1292/6895/LS_varhaiskasvatusmessut_KORTTI.pdf

14. Lomakelinkit

Tulossa linkit sähköisessä muodossa kaikkiin lin kunnan varhaiskasvatuslomakkeisiin sekä linkki Perhepalvelut; oppilashuolto